З А Т В Е Р Д Ж Е Н О
Директор Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти

_____ Марина БРИЛЬ

« 20 » _____ 2023 р.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ЗМІСТУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

УКРАЇНСЬКА ГІТАРА

Збірка перекладень для класичної гітари
для елементарного та середнього (базового) підрівнів
початкової мистецької освіти

Київ – 2023

Укладач:

К. А. Прокопчук — викладач Комунального закладу спеціалізованої мистецької освіти «Білогородська школа мистецтв» Білогородської сільської ради Бучанського району Київської області, спеціаліст вищої категорії, старший викладач

Рецензенти:

М. Л. Попадинець — викладач Комунального закладу «Павлоградська школа мистецтв» Павлоградської міської ради, спеціаліст вищої категорії, керівник творчого об'єднання «Класична гітара», член Національної всеукраїнської музичної спілки

В. А. Ілляшов — завідувач відділу народних інструментів, викладач Чернігівської школи мистецтв при Комунальному закладі «Чернігівський фаховий музичний коледж ім. Л. М. Ревуцького» Чернігівської обласної ради, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Відповідальна за випуск А. Г. Полещук

© Прокопчук К. А., 2023 р.
© Державний науково-методичний центр змісту культурно-мистецької освіти, 2023 р.

Методичні рекомендації

До збірки увійшли перекладення для класичної гітари відомих українських народних та авторських пісень для елементарного та середнього (базового) підрівнів початкової мистецької освіти. Твори розташовані за рівнем складності від початкового до концертного віртуозного. Кожне з перекладених пісень має викладення у декілька куплетів та супроводжується важливими аплікатурними вказівками. Збірка стала результатом багаторічного виконавського та педагогічного досвіду, поглибленого знання специфіки та фактурних особливостей гітари, а також виконавських можливостей учнів.

Метою даної роботи є розширення гітарного учбового та концертного репертуару за допомогою кращих зразків українського мелосу.

«Диби-диби», ***«Два веселі гуси»***, ***«Іди, іди, дощику»***, ***«Подоляночка»***, ***«Ой, за гаєм, гаєм»***, ***«Дівка в сінях стояла»***, ***«І шумить, і гуде»*** – твори початкового елементарного рівня, що розраховані на перші два роки навчання. На цьому етапі потрібно приділяти увагу дотриманню тривалостей нот та аплікатурі пальців обох рук. Під час виконання мелодії у одноголосному викладенні слід застосовувати прийом *удар (apoyando)*, що надає звучанню необхідної виразності та впевненості. Для більш здібних учнів можна використовувати динамічні та тембральні відтінки, позначені у нотному тексті.

«Гімн України», ***«Ніч яка місячна»*** *(1й куплет)*, ***«Вечір на дворі»***, ***«Місяць на небі»*** *(1й куплет)*, ***«Ой, зелене жито»***, ***«Ой, у лузі червона калина»*** *(1й куплет)* – ці складніші, як в технічному, так і в художньому плані, пісні стануть наступним етапом розвитку учня. Широка, рельєфна мелодика та об'ємніша фактура перекладень формують навички запам'ятовування та виконання більших музичних обсягів. Залежно від технічних можливостей учня, можна спрощувати деякі фактурні елементи, як наприклад у 27-му такті пісні ***«Вечір на дворі»*** при складнощах виконання *баре* слід грати лише верхні (мелодичні) звуки акордів, аби уникнути використання *баре*. У пісні ***«Ой, зелене жито»*** можуть виникнути певні ритмічні труднощі, пов'язані з правильним відтворенням тривалостей чверть з крапкою, дві шістнадцяті та дотриманням

половинних, а також складнощі зміни позиції лівої руки у другому куплеті. Характерною особливістю є виконання пальцем ***p*** усього першого куплету пісні.

«Реве та стогне Дніпр широкий», «Ой, у гаю при Дунаю», «Цвіте терен», «Ой, у вишневому саду» вирізняються акордовою фактурою, яка створює повноцінний супровід мелодії. Найяскравіше це видно у пісні ***«Ой, у гаю при Дунаю»***, де повністю виконувана на першій струні мелодія супроводжується характерною романсовою бас-акордовою фактурою.

Представлені у збірці пісні Платона Майбороди ***«Київський вальс»*** та ***«Пісня про рушник»*** мають більшу художню складність та потребують емоційного, виразного і динамічного виконання, що ставить не тільки технічні, а й художні задачі вищого рівня, серед яких особливу увагу потрібно приділити динамічним відтінкам та експресивному звучанню кульмінаційних моментів.

«Женчичок-бренчичок», «Ой, у вишневому садочку», «Шуміла ліщина» – твори енергійного характеру та швидкого темпу виконання, розраховані на підготовлених учнів із достатньою технічною базою та розвиненим ігровим апаратом.

Перекладення пісні ***«Ой, чий то кінь стоїть»*** зроблене у тональності соль-мінор, яка не так часто зустрічається у гітарному репертуарі, освіжає палітру звучання та створює нові фактурні рішення.

Перекладення пісні ***«Взяв би я бандуру»*** має три куплети, в яких мелодія проводиться в різних октавах, охоплюючи весь гітарний діапазон. Особливу увагу слід приділити тактам 57 – 60, де присутня гра у верхній позиції за XII ладом.

Перекладення хорових обробок Миколи Леонтовича ***«Дударик»*** та ***«Щедрик»*** можна віднести до творів з елементами поліфонії. Вони цікаві і як навчальний матеріал, і як концертні номери. ***«Щедрик»*** – єдиний у збірці твір із перестроюванням 6-ї струни на ***ре***. Серед технічних особливостей є виконання основного мотиву на різних струнах, що створює ефект звучання, схожий з використанням педалі на фортепіано, та надає характерного об’єму та хоральності.

«Розпрягайте, хлопці, коней» та ***«Запорізький марш»*** – віртуозні твори енергійного характеру, що потребують технічної майстерності, сміливого звуковидобування, музичних здібностей та витримки, стануть своєрідною перевіркою учня на міцність.

Завершують збірку авторські варіації на теми відомих українських пісень ***«Чорнії брови»*** та ***«Їхав козак за Дунай»***. Ці твори крупної форми написані із застосуванням різноманітних характерних технічних та фактурних прийомів гри аби якомога ширше показати можливості гітари та розкрити виконавський потенціал учня.

Збірка ***«Українська гітара»*** не тільки сприятиме розвитку ігрової майстерності та музичних здібностей учня, а й збагатить гітарний репертуар самобутньою українською мелодикою. Сподіваюсь кожен знайде для себе щось цікаве та корисне серед запропонованих творів!

Диби-диби

Українська народна пісня

перекл. К. Прокопчук

Помірно

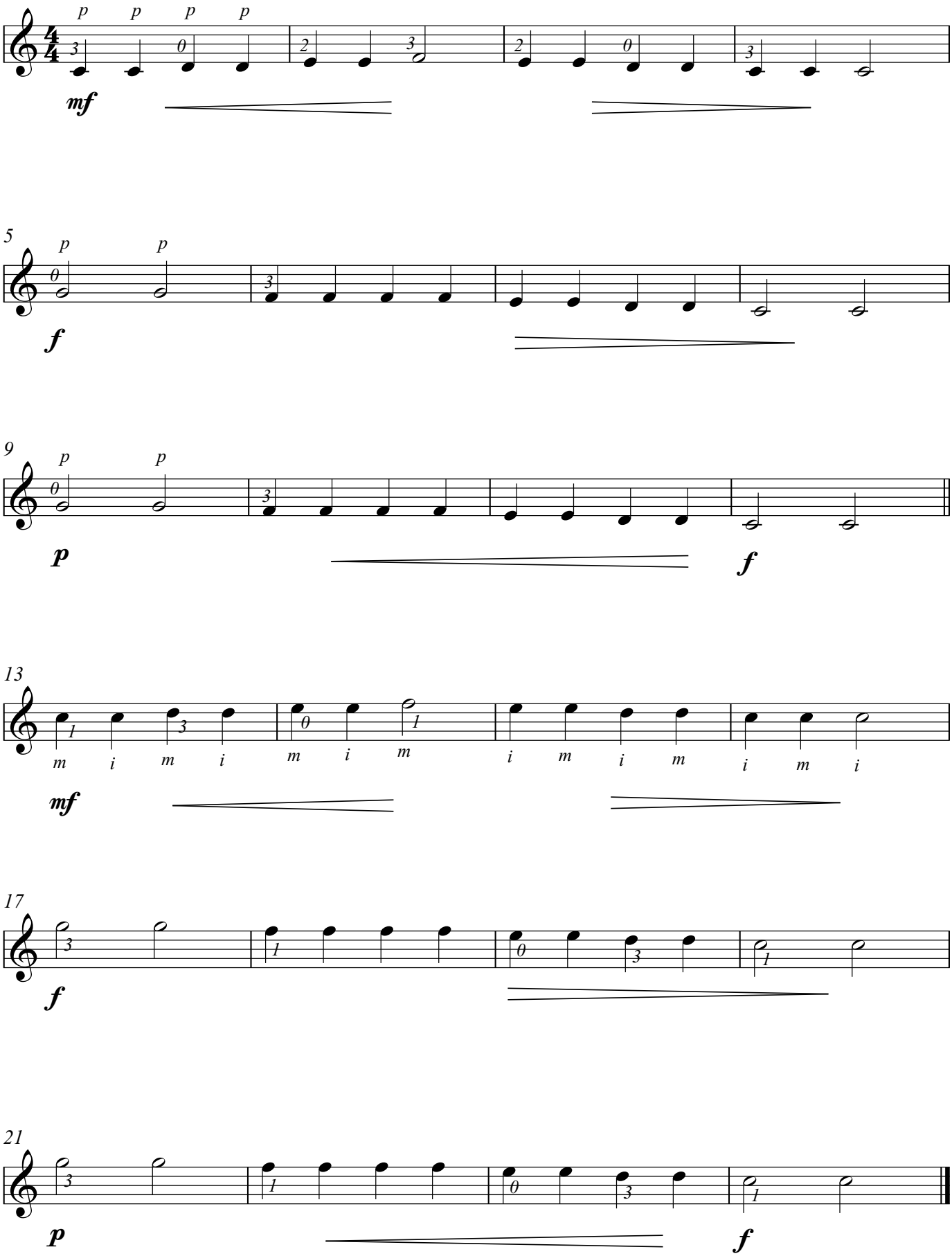

Два веселі гуси

Українська народна пісня

перекл. К. Прокопчук

Швидко, весело

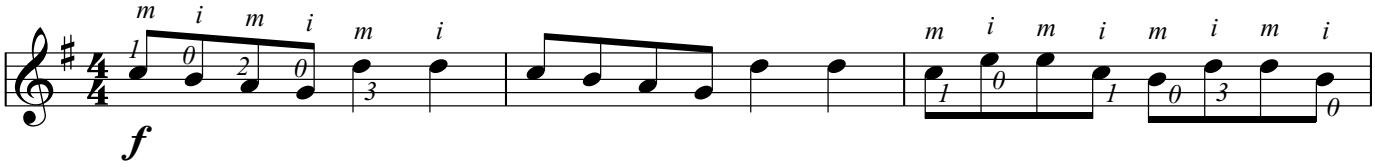

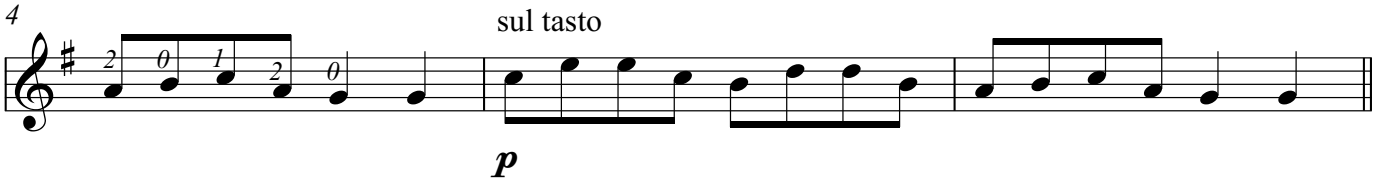

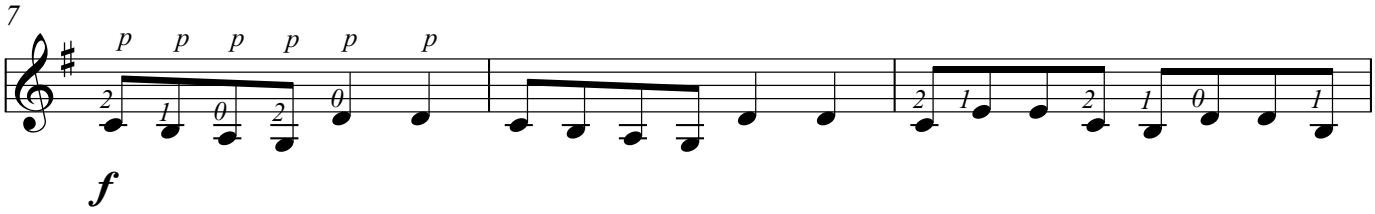

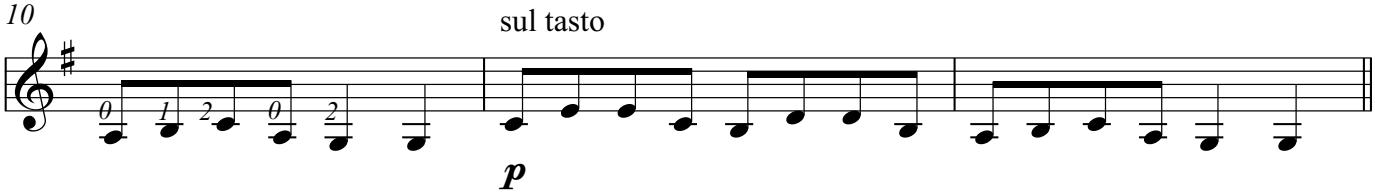

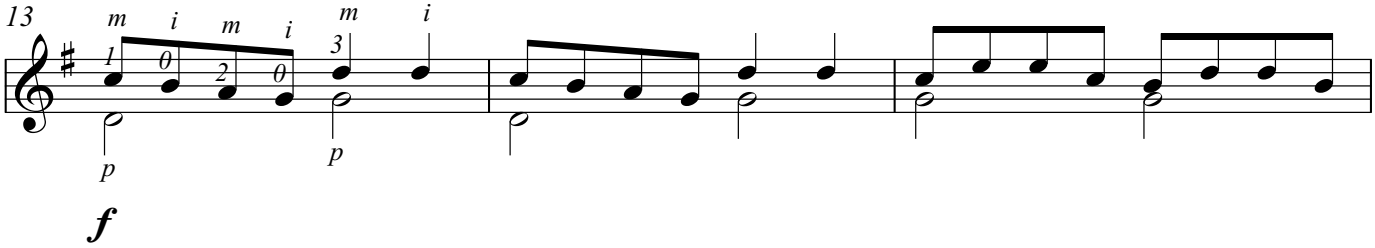

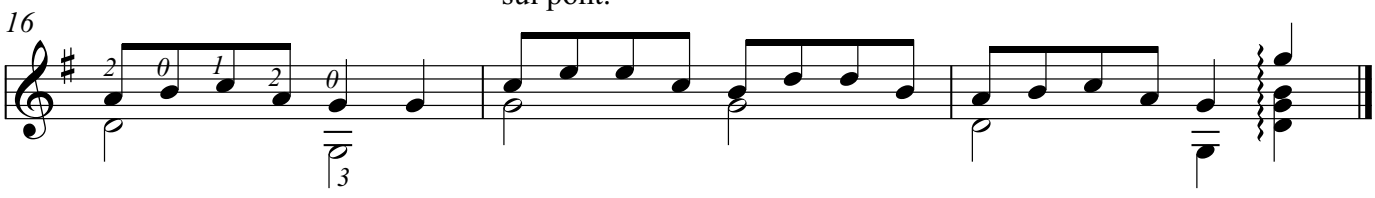

Іди, іди, дощику

Українська народна пісня

перекл. К. Прокопчук

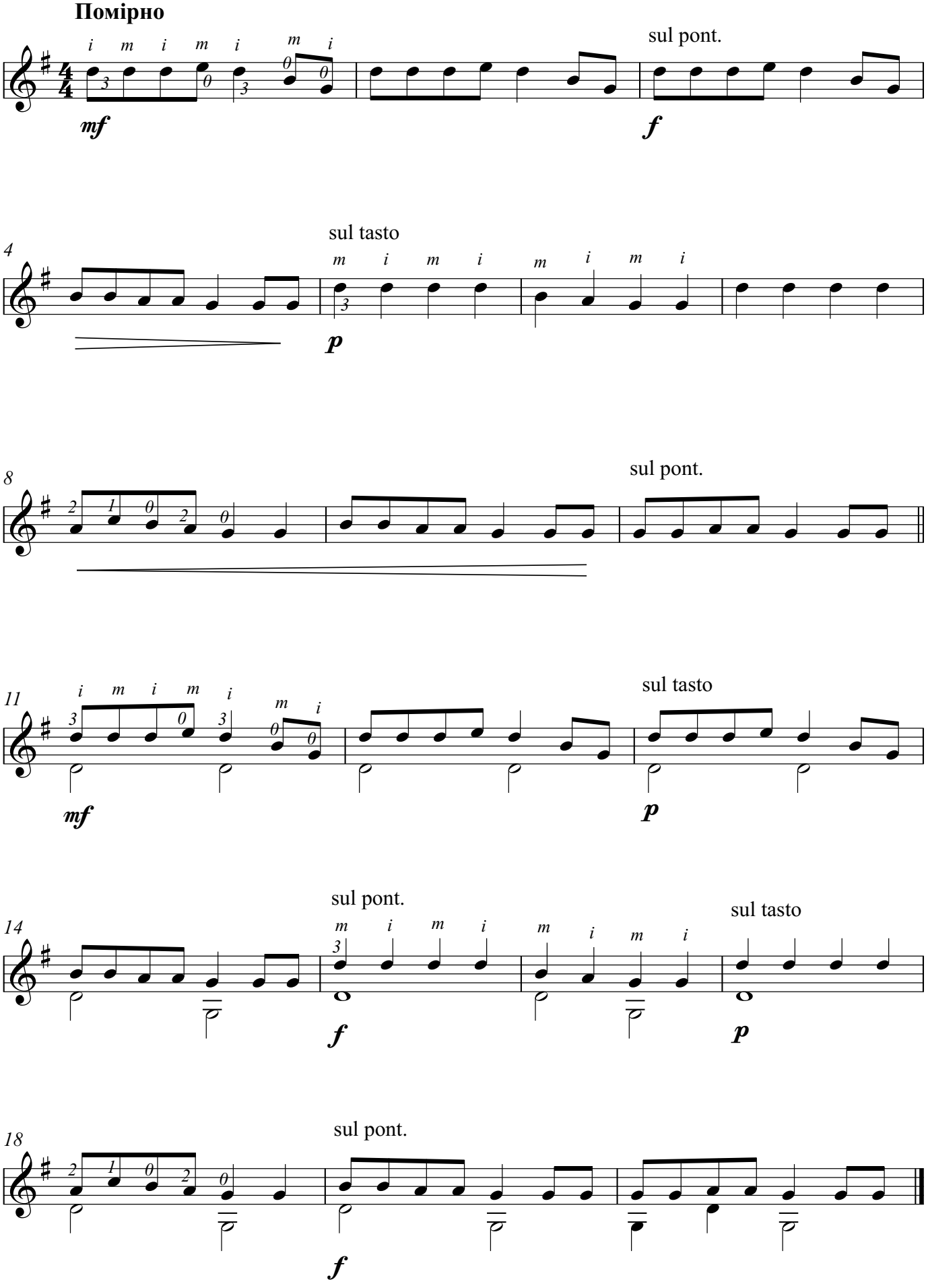

Подоляночка

Українська народна пісня

перекл. К. Прокопчук

Помірно

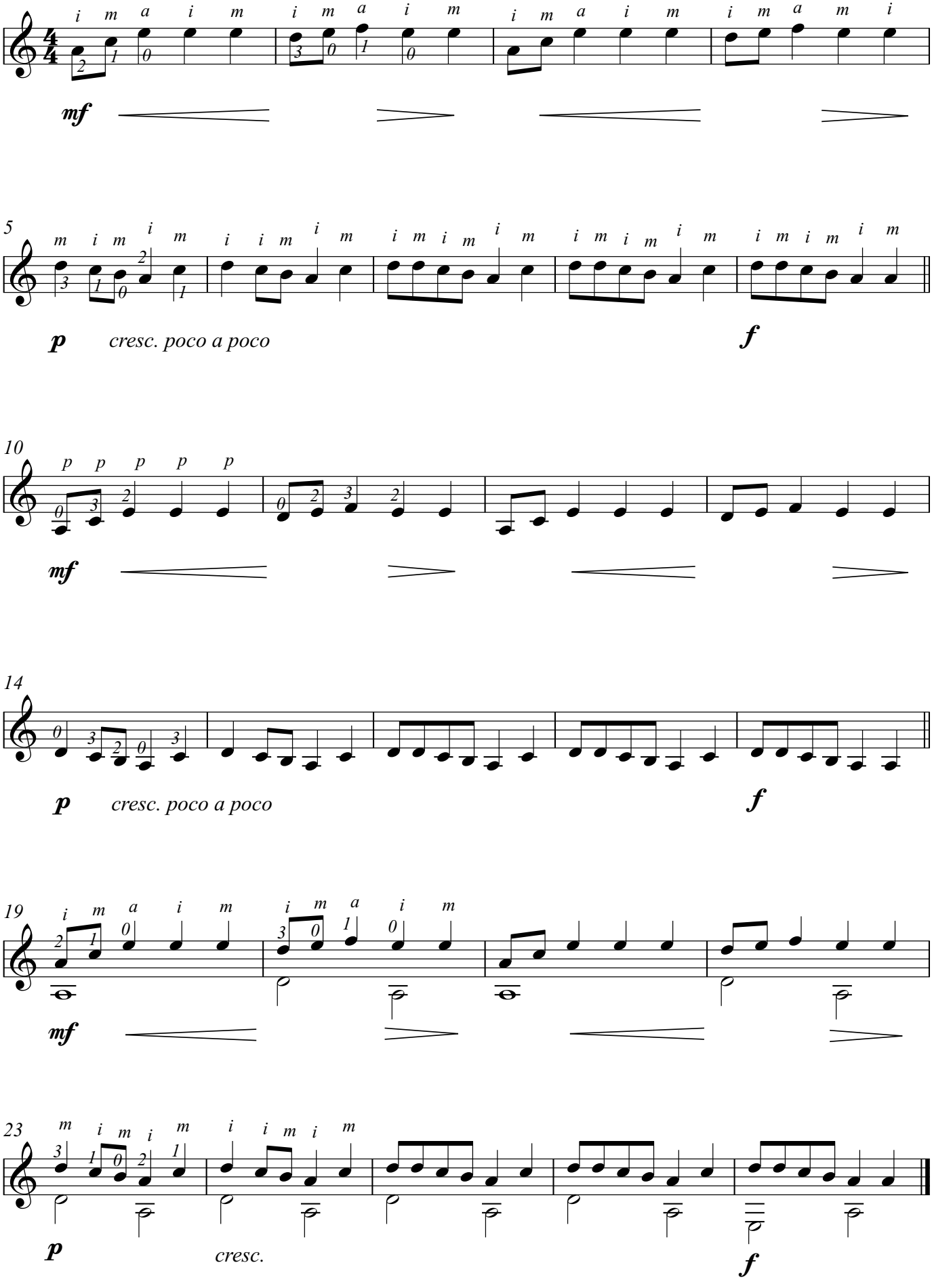

Ой, за гаєм, гаєм

Українська народна пісня

перекл. К. Прокопчук

Швидко

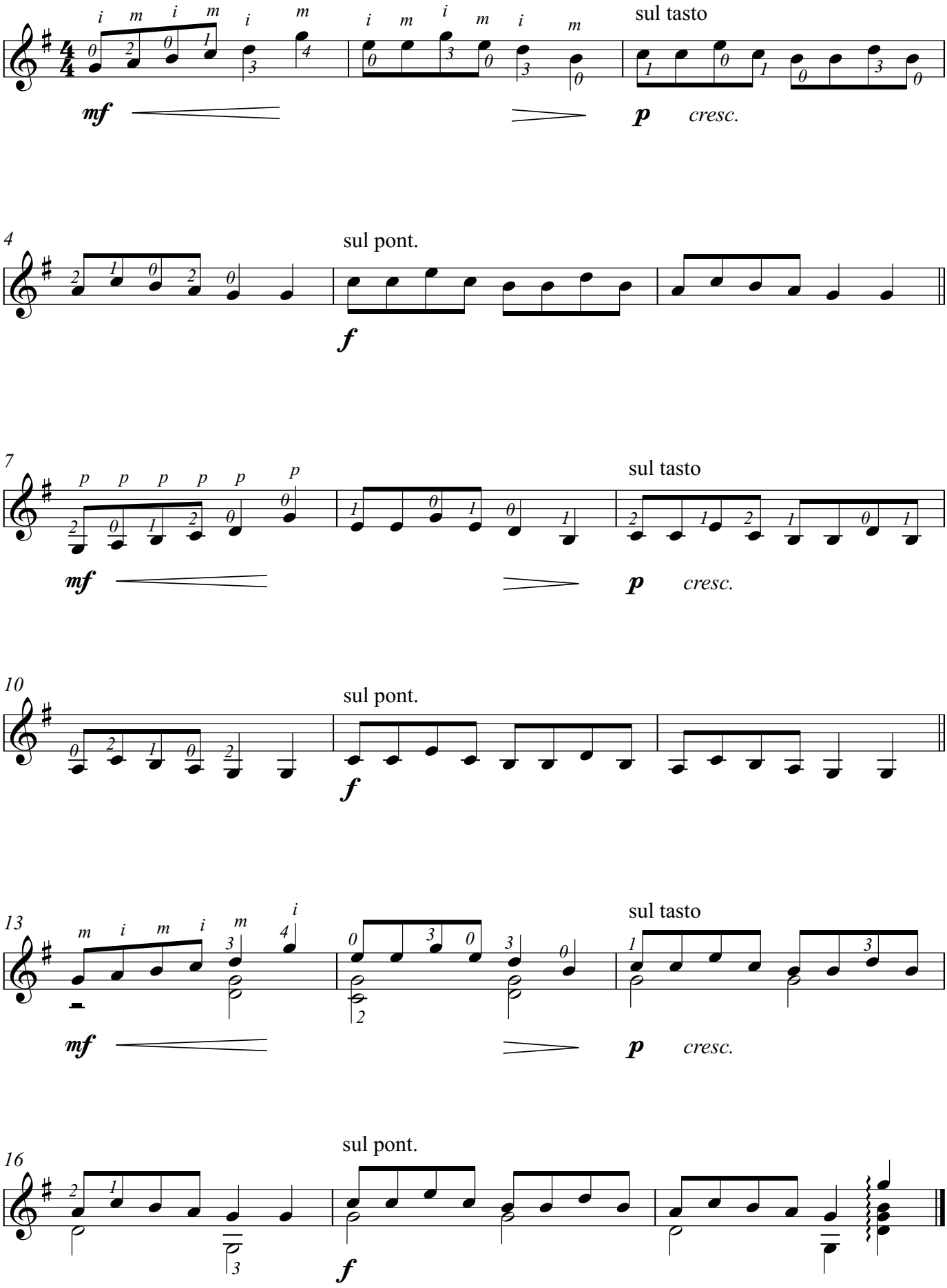

Дівка в сінях стояла

Українська народна пісня

перекл. К. Прокопчук

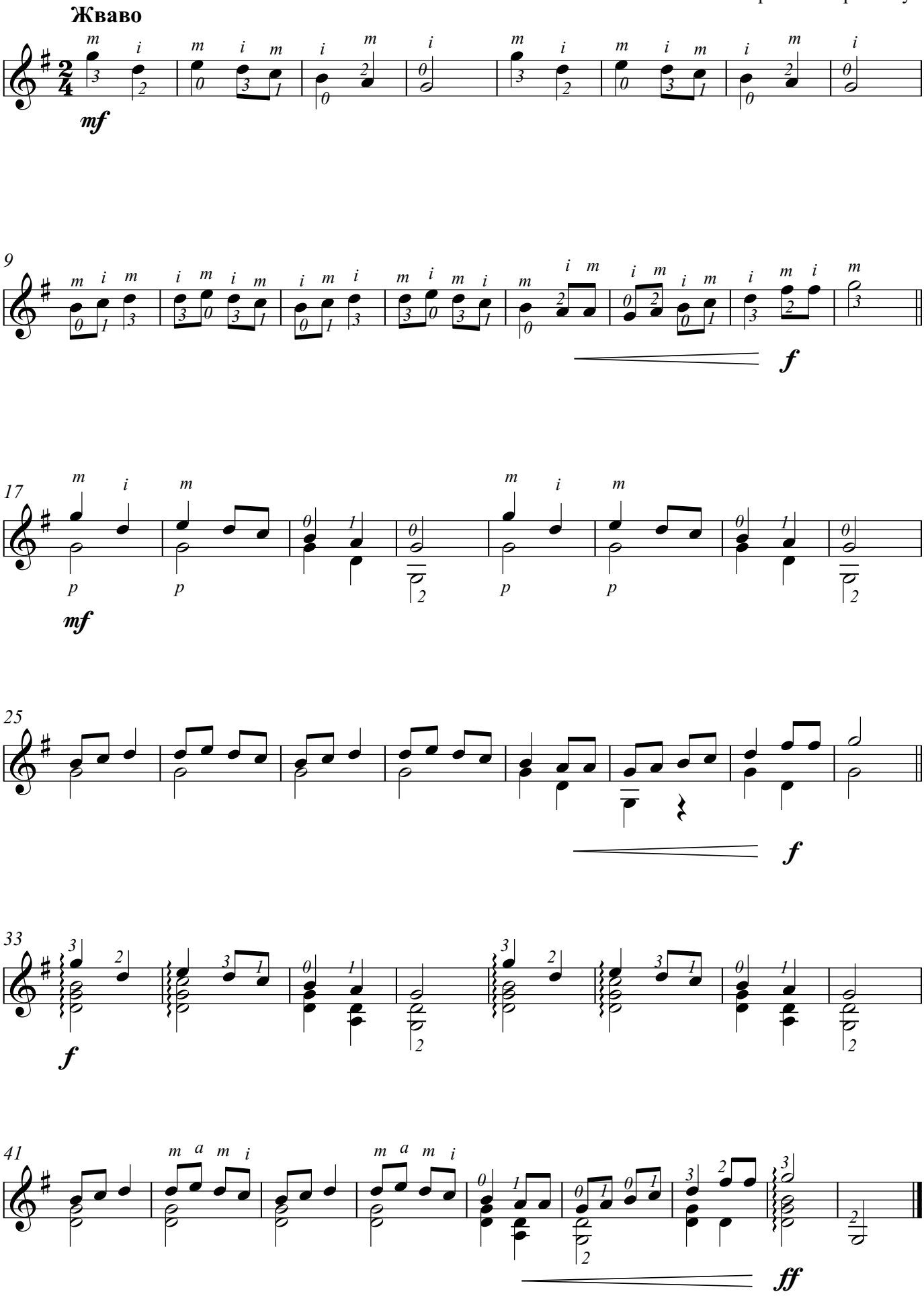

І шумить, і гуде

Українська народна пісня

перекл. К. Прокопчук

Помірно

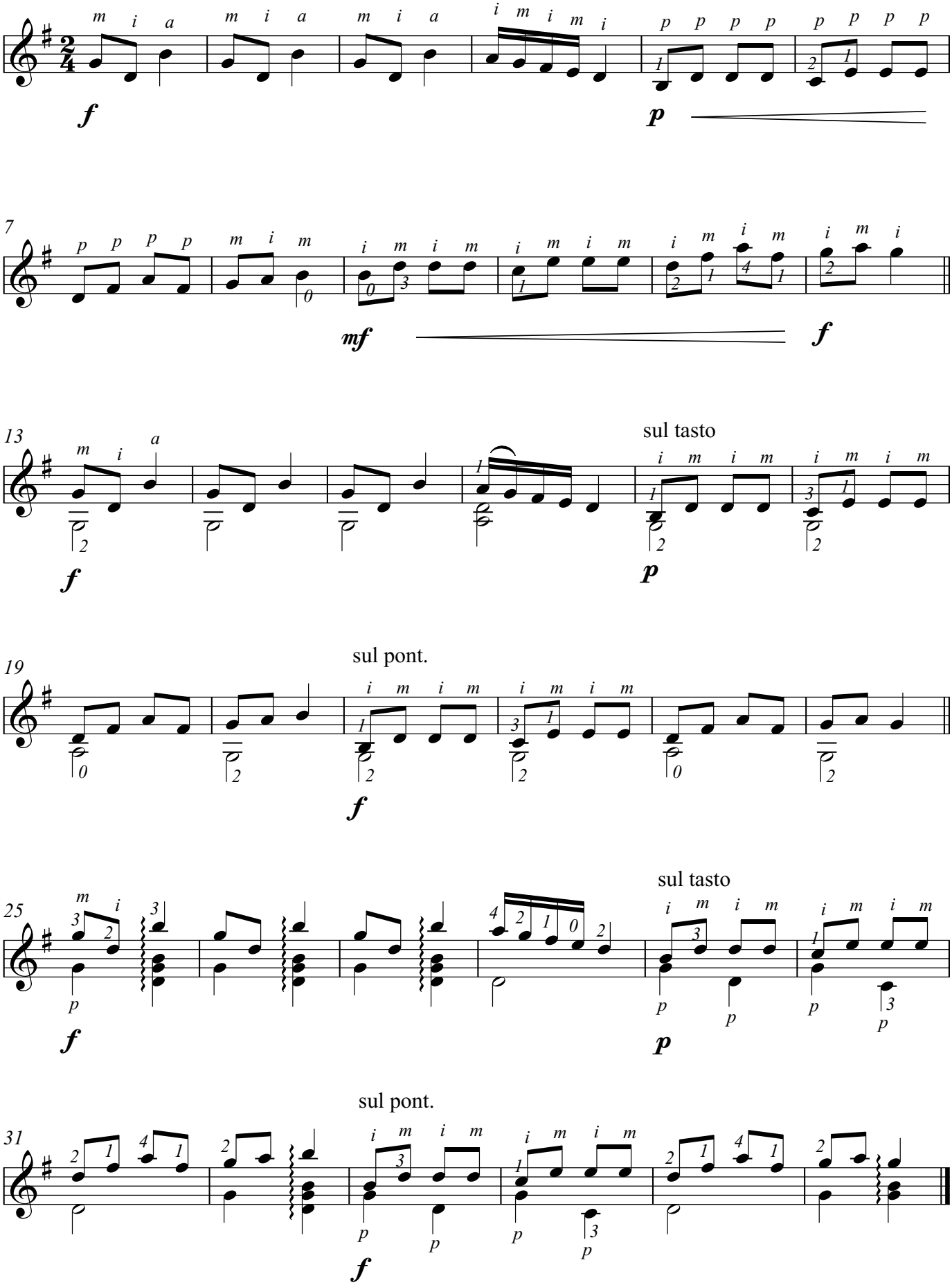

Гімн України

М. Вербицький
перекл. К. Прокопчук

Урочисто

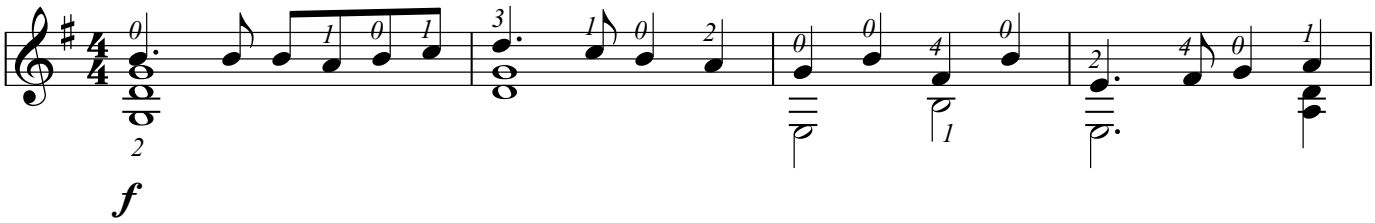

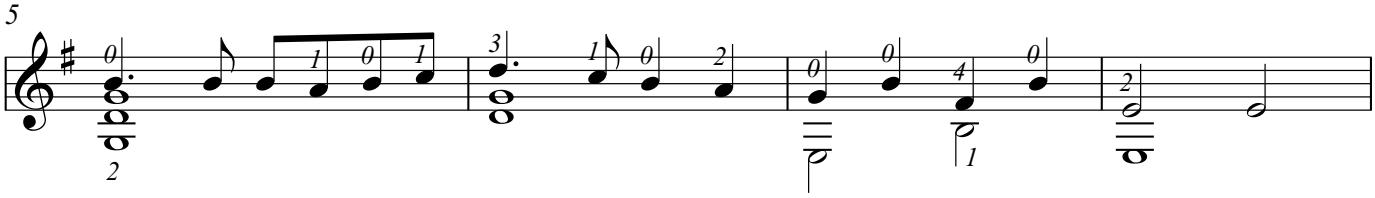

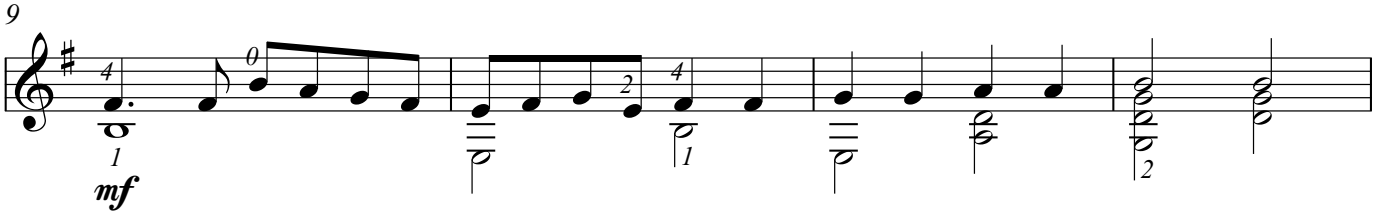

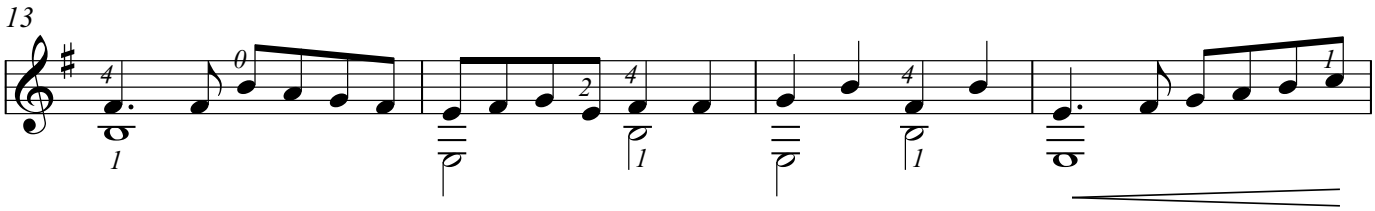

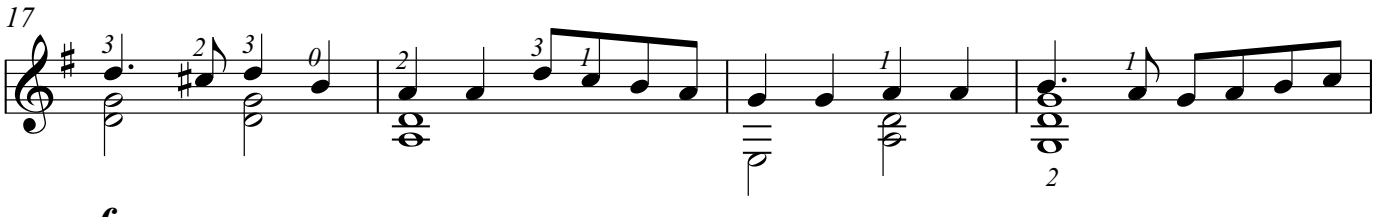

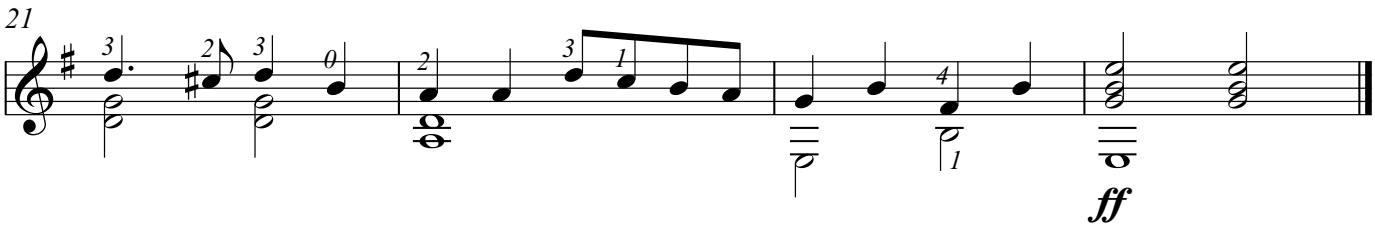

Ніч яка місячна

М. Лисенко
перекл. К. Прокопчук

Спокійно

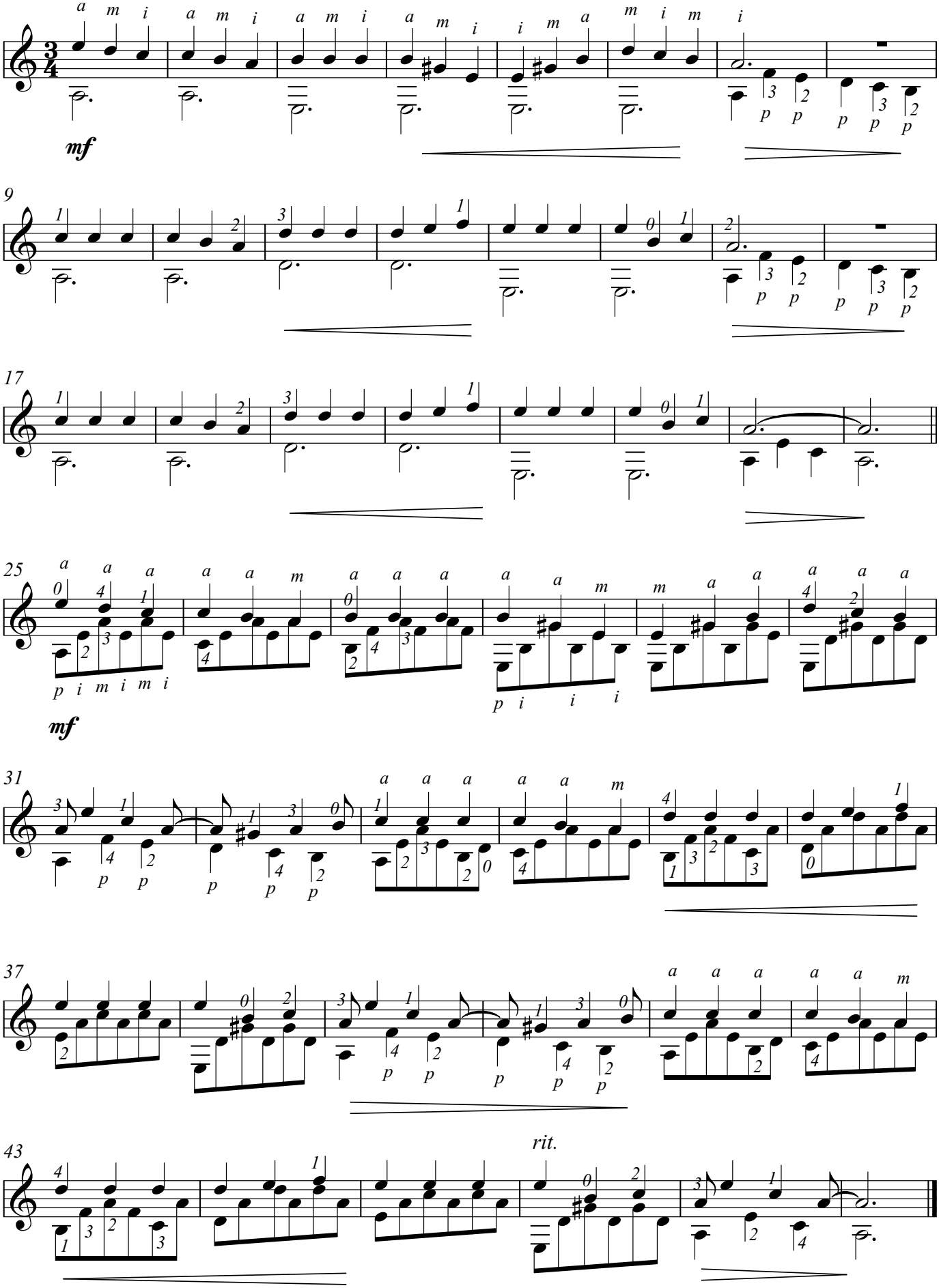

Вечір на дворі

Українська народна пісня

перекл. К. Прокопчук

Помірно

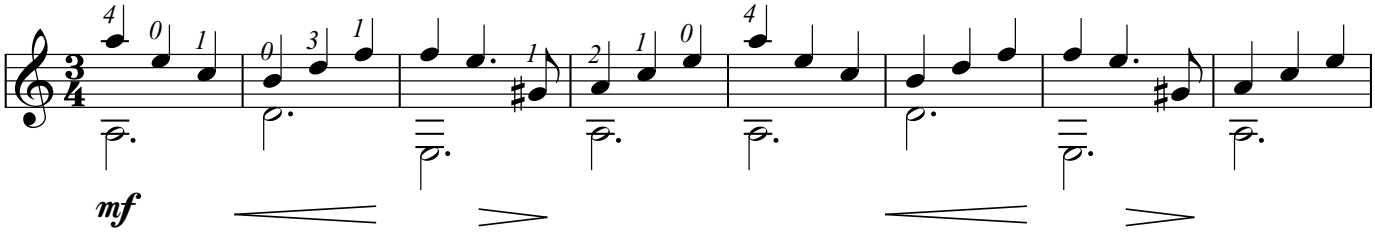

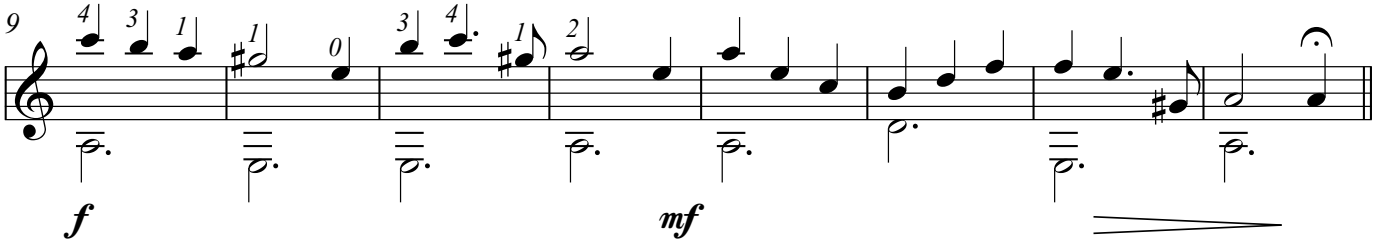

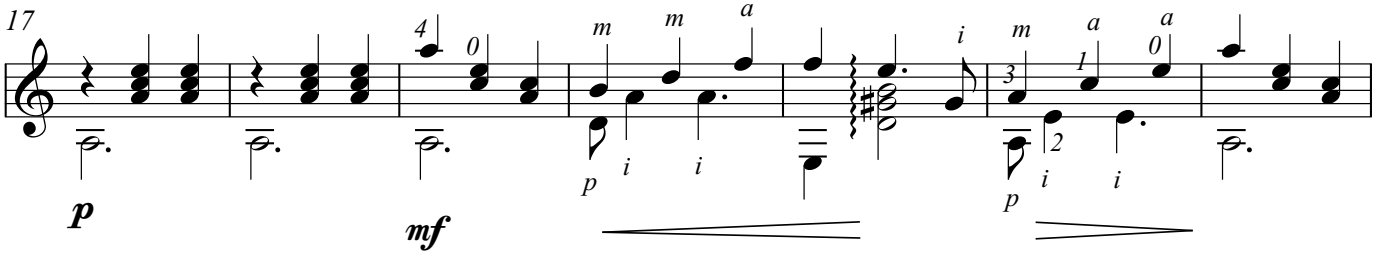

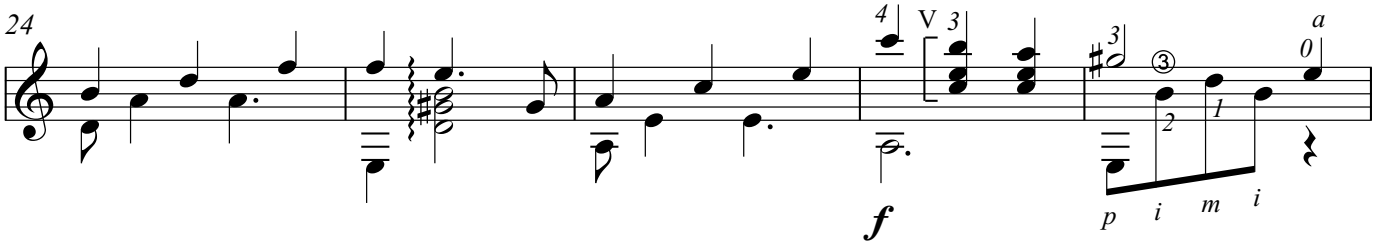

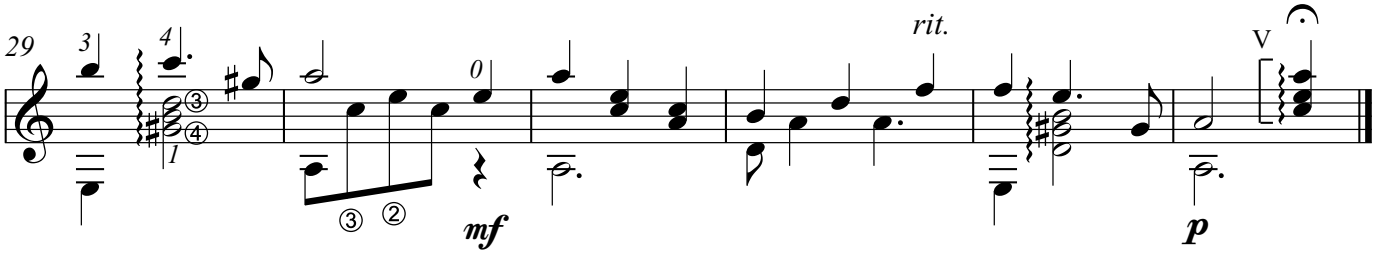

Місяць на небі

Українська народна пісня

перекл. К. Прокопчук

Спокійно

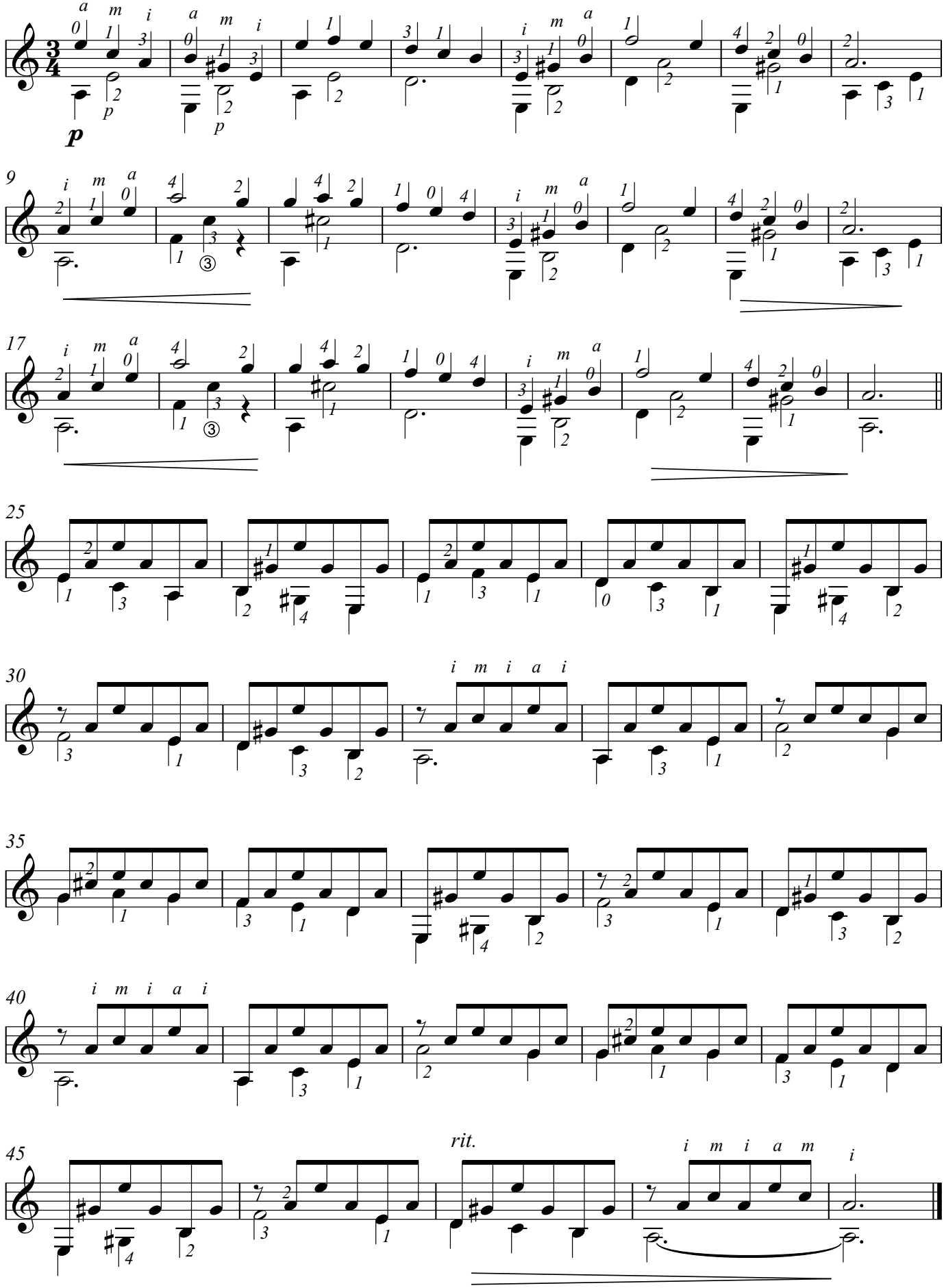

Ой, зелене жито

Українська народна пісня

перекл. К. Прокопчук

Протяжно

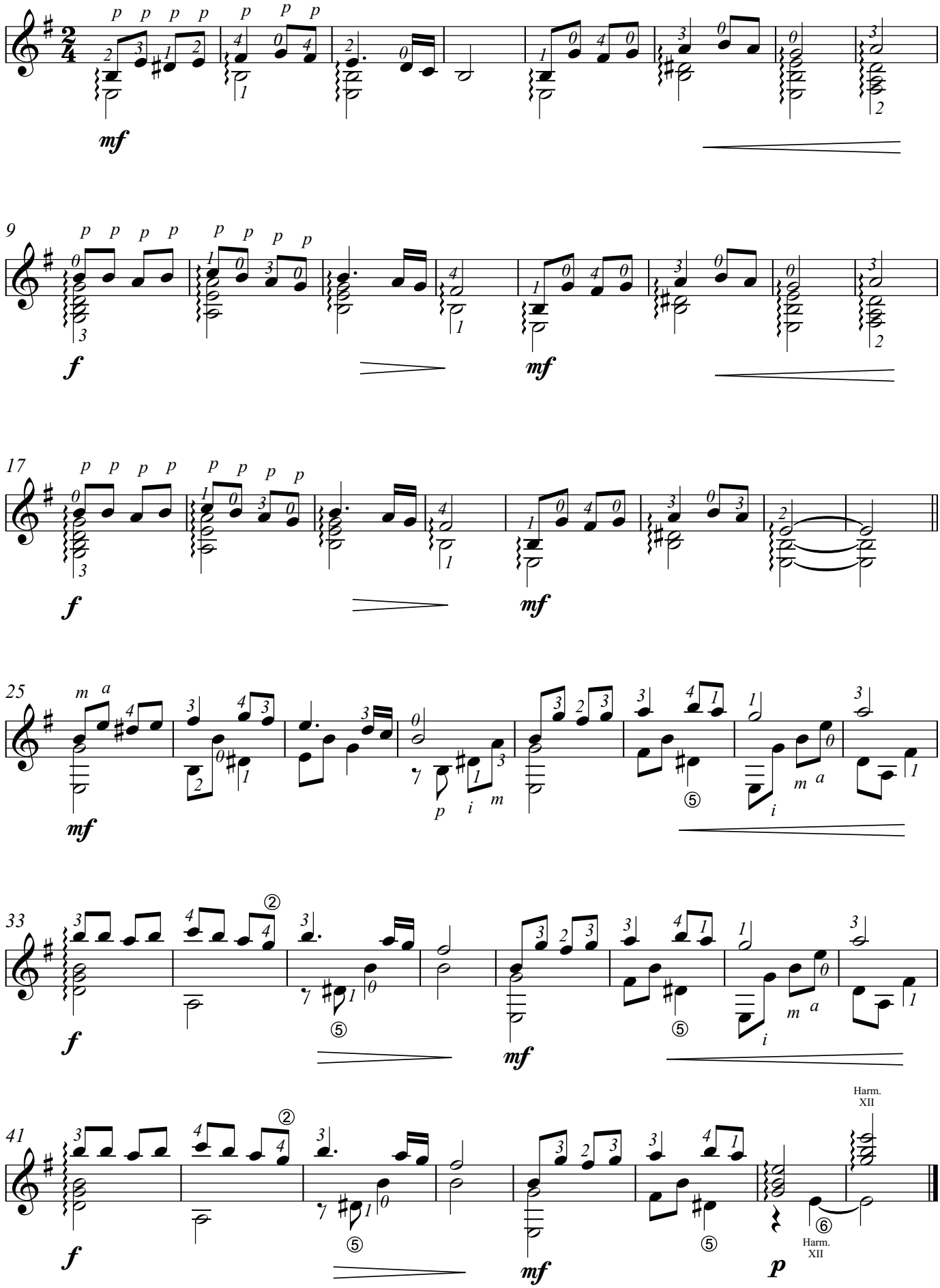

Реве та стогне Дніпр широкий

Д. Крижанівський
перекл. К. Прокопчук

Широко

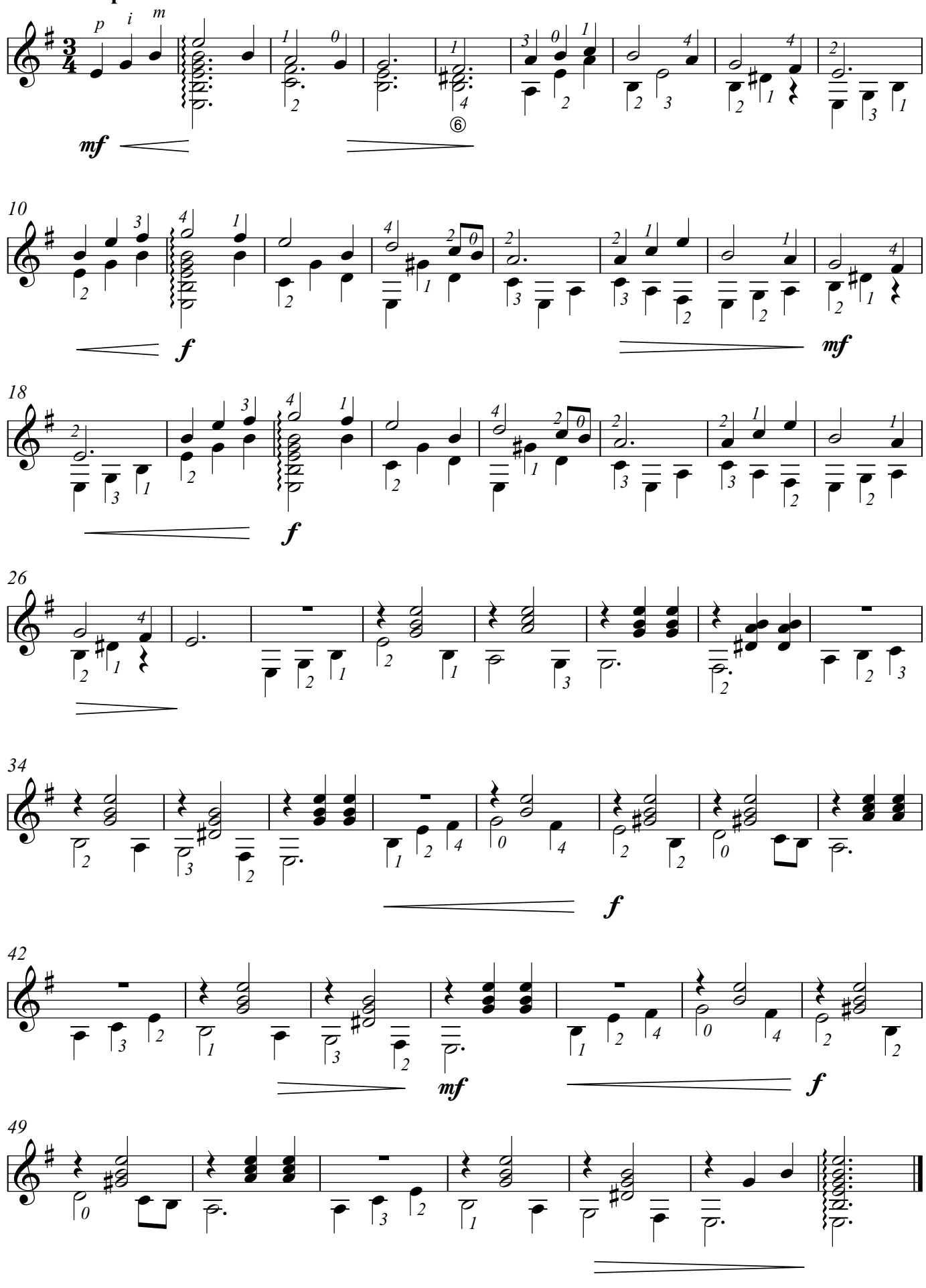

Ой, у гаю при Дунаю

Українська народна пісня

перекл. К. Прокопчук

Не швидко

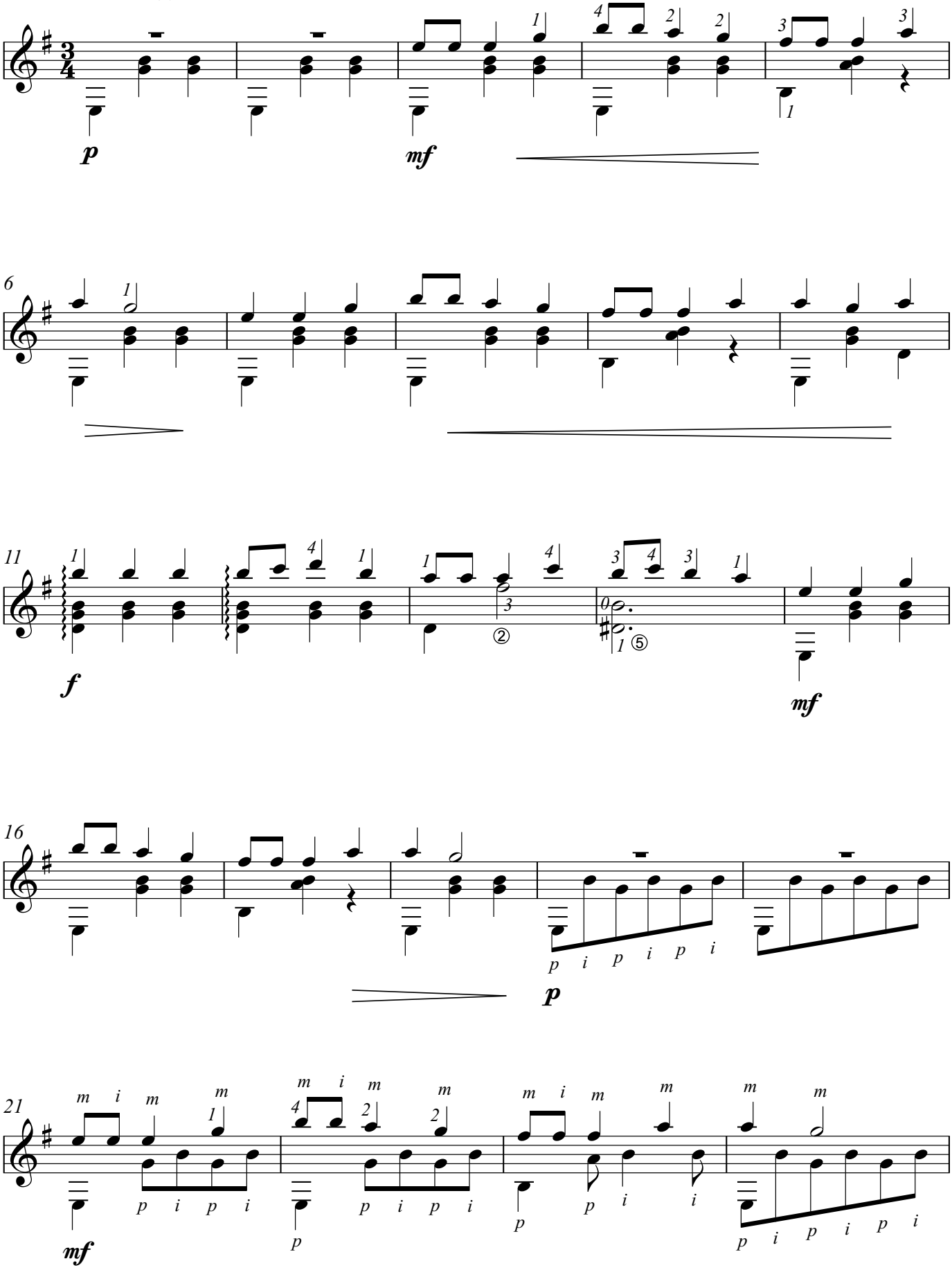

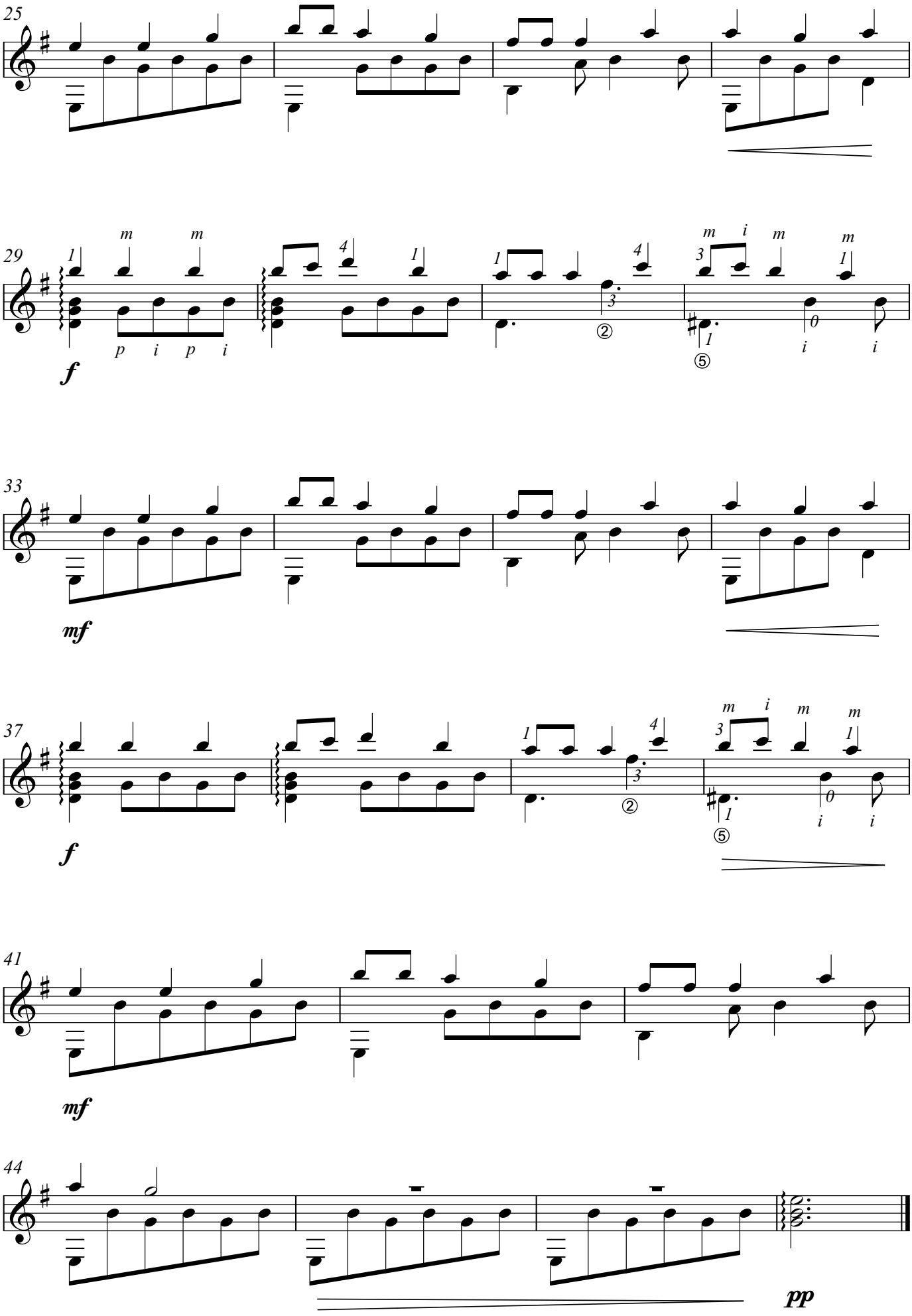
25
29
f
p i p i
33
mf
37
f
41
mf
44
pp

Цвіте терен

Українська народна пісня

перекл. К. Прокопчук

Помірно

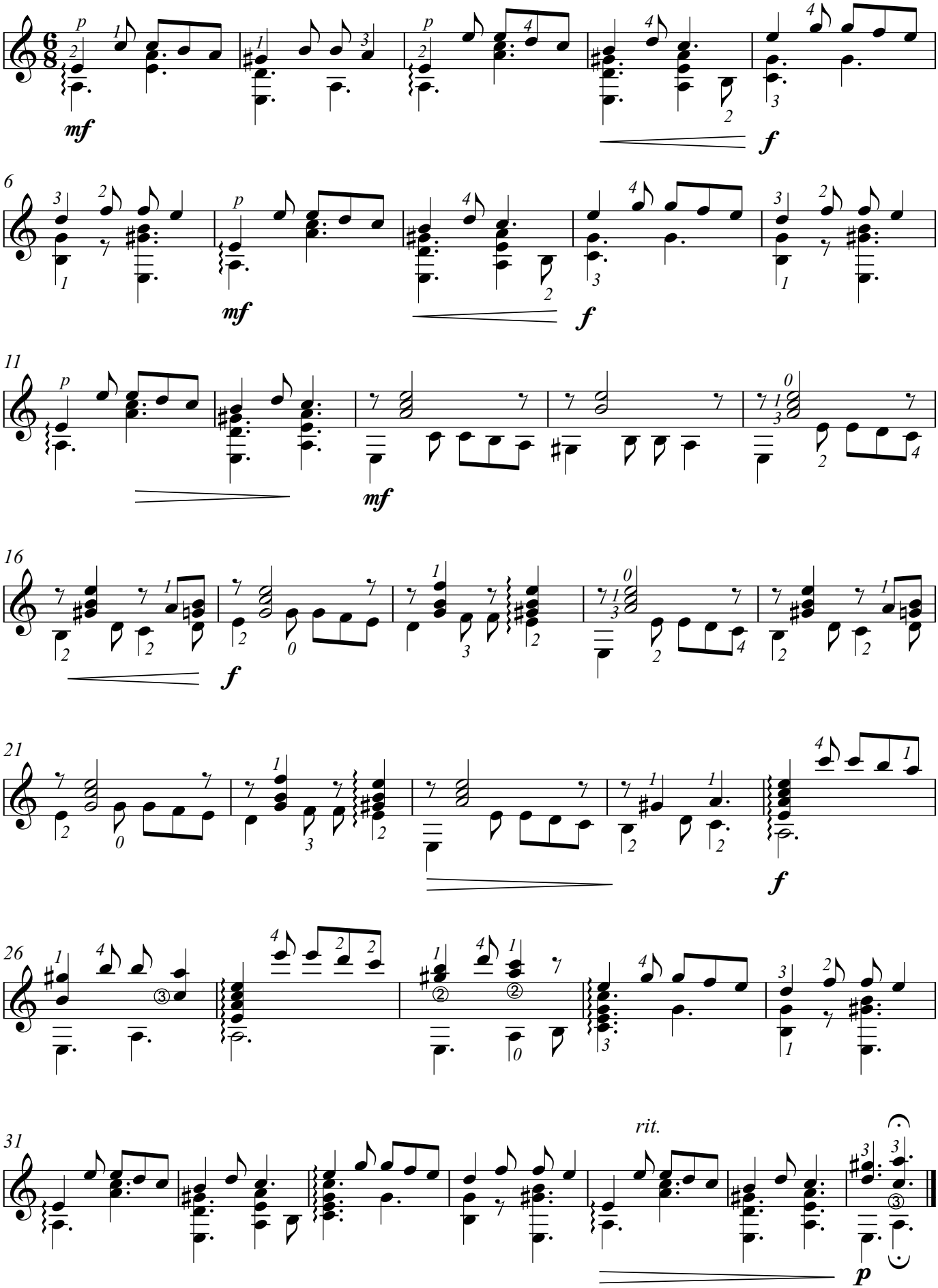

Ой, у вишневому саду

Українська народна пісня

перекл. К. Прокопчук

Помірно

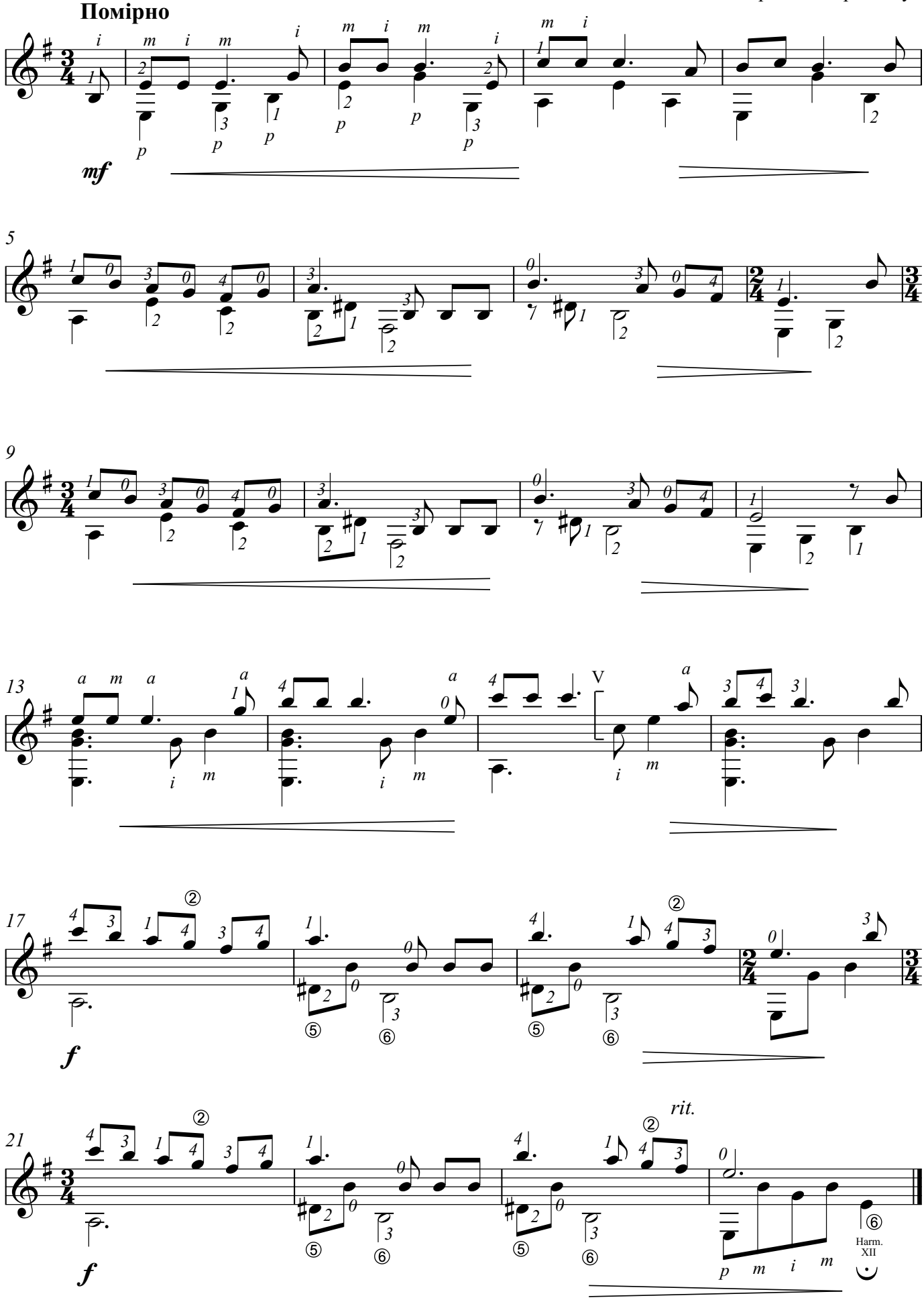

Ой, у лузі червона калина

Українська народна пісня

перекл. К. Прокопчук

Урочисто

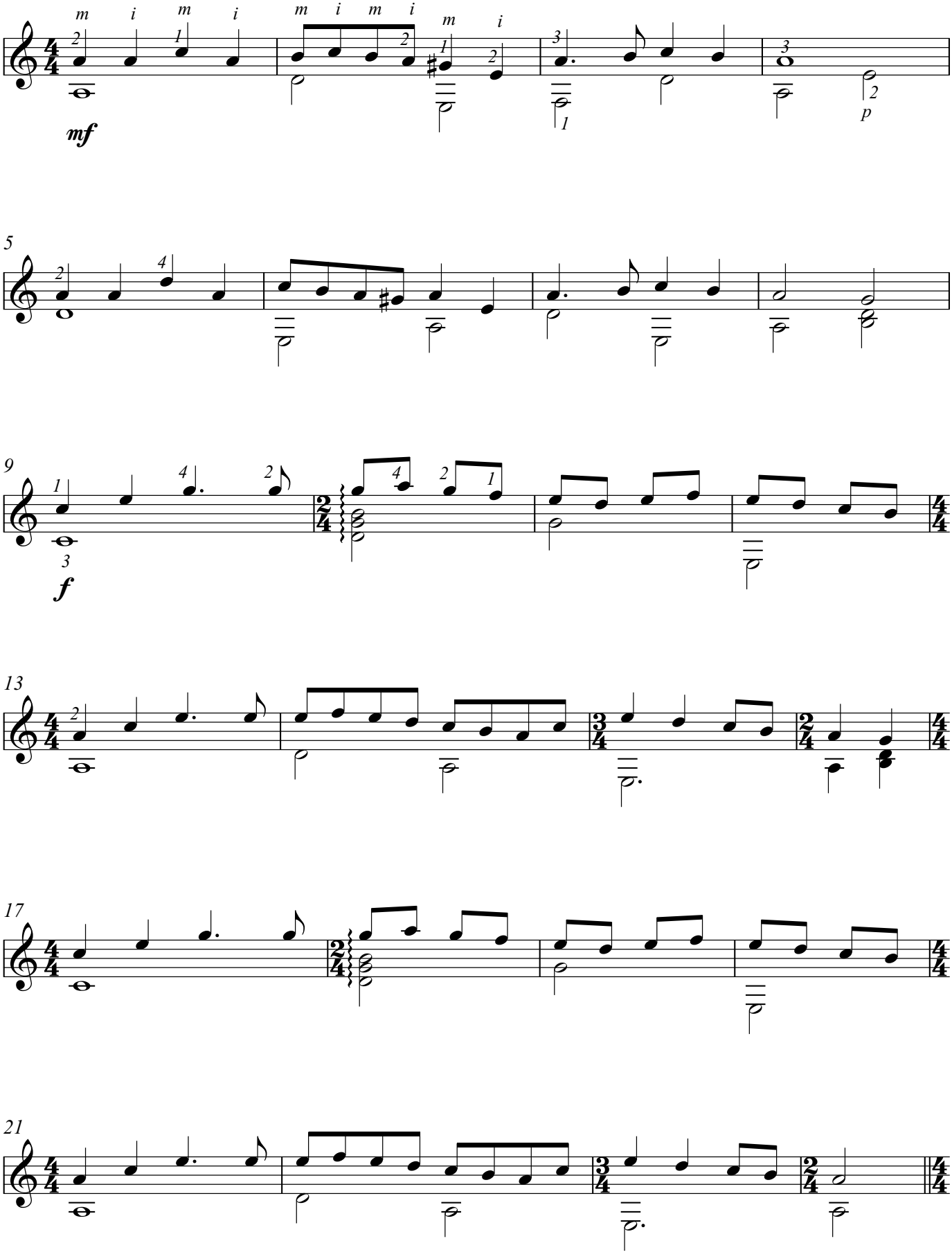

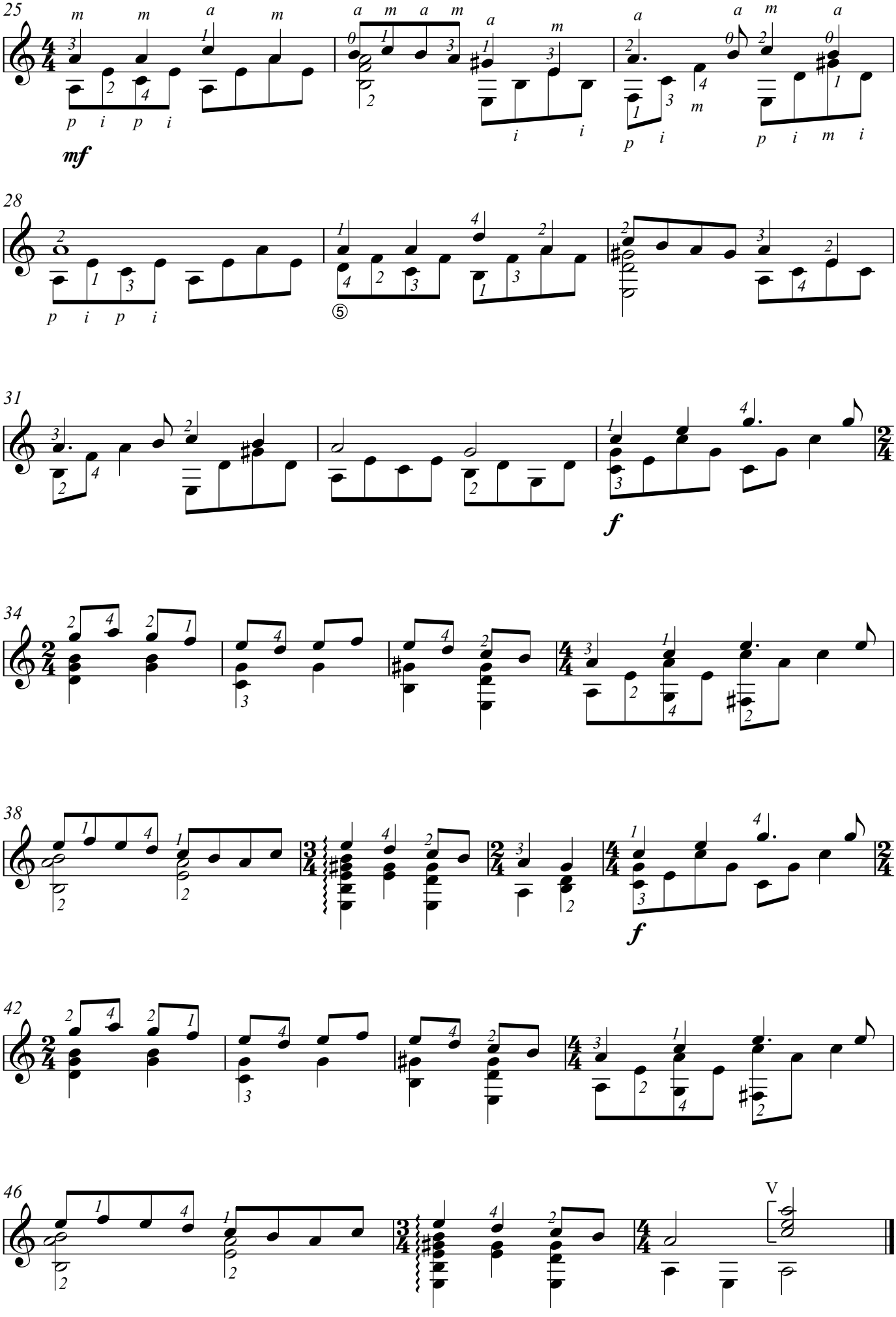
25
mf
28
31
f
34
38
f
42
46
V

Київський вальс

П. Майборода
перекл. К. Прокопчук

Рухливо

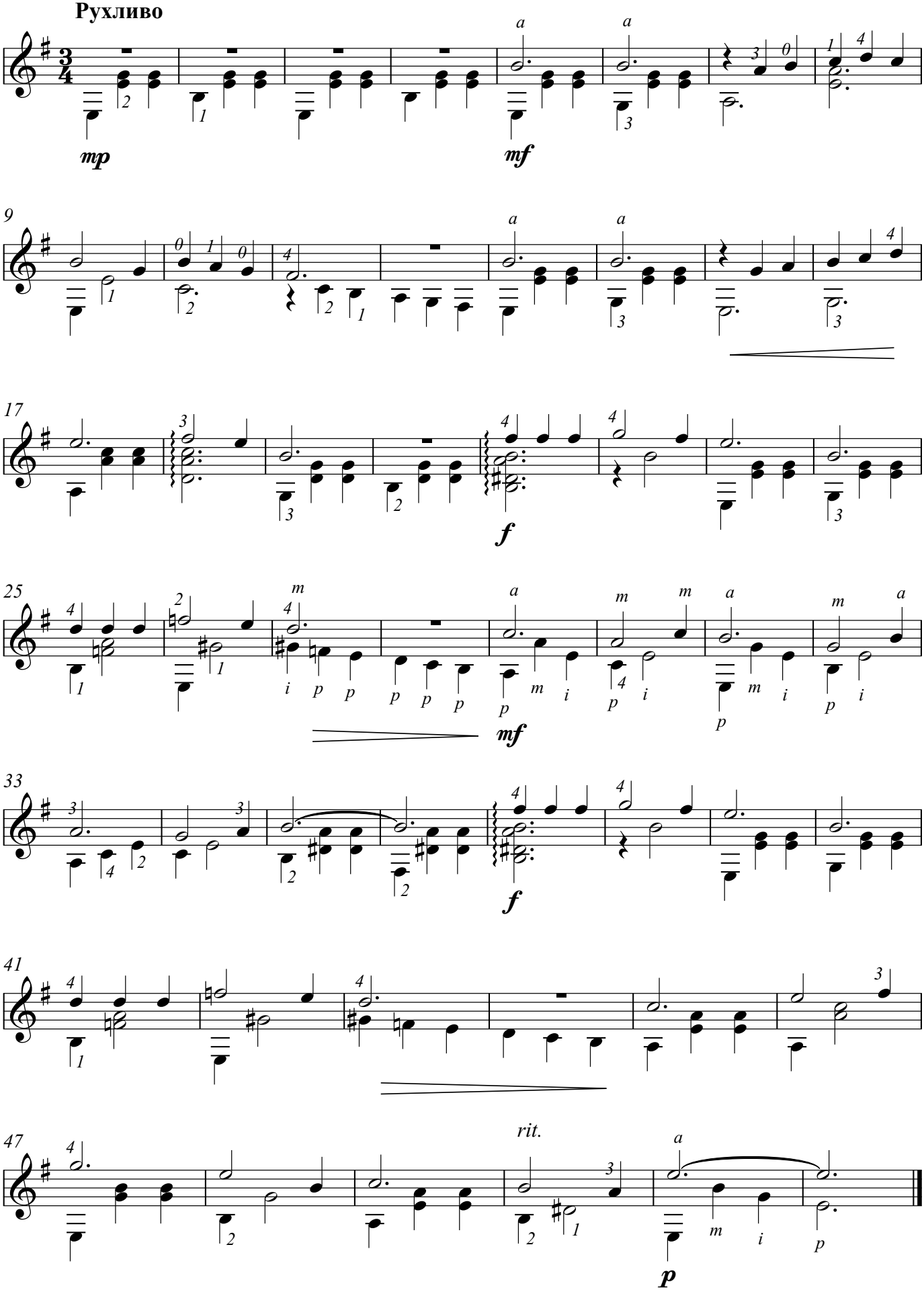

Пісня про рушник

П. Майборода
перекл. К. Прокопчук

Помірно

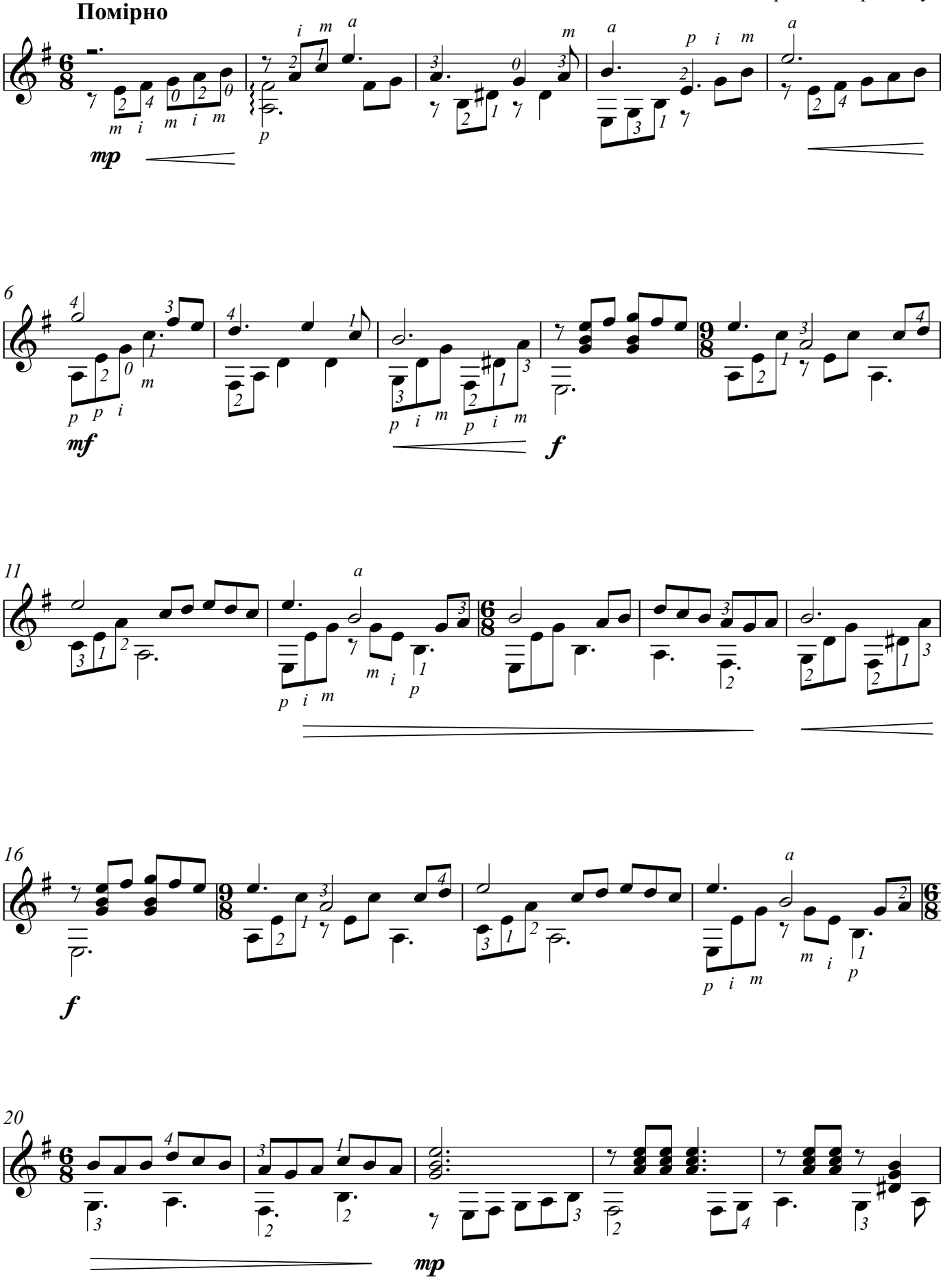

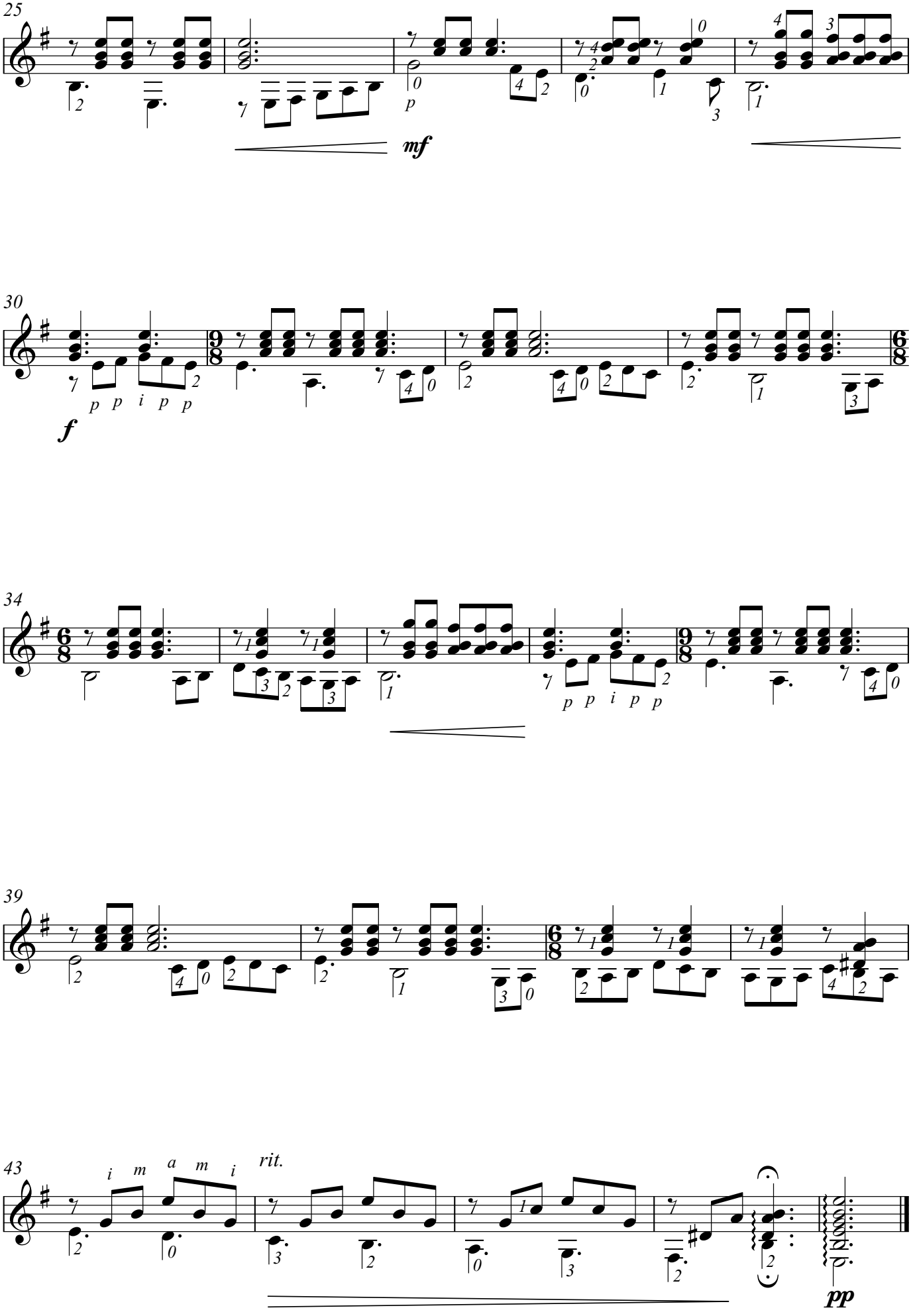
25
mf
30
p p i p p
f
34
p p i p p
39
43
i m a m i
rit.
pp

Женчичок-бренчичок

Українська народна пісня

перекл. К. Прокопчук

Швидко

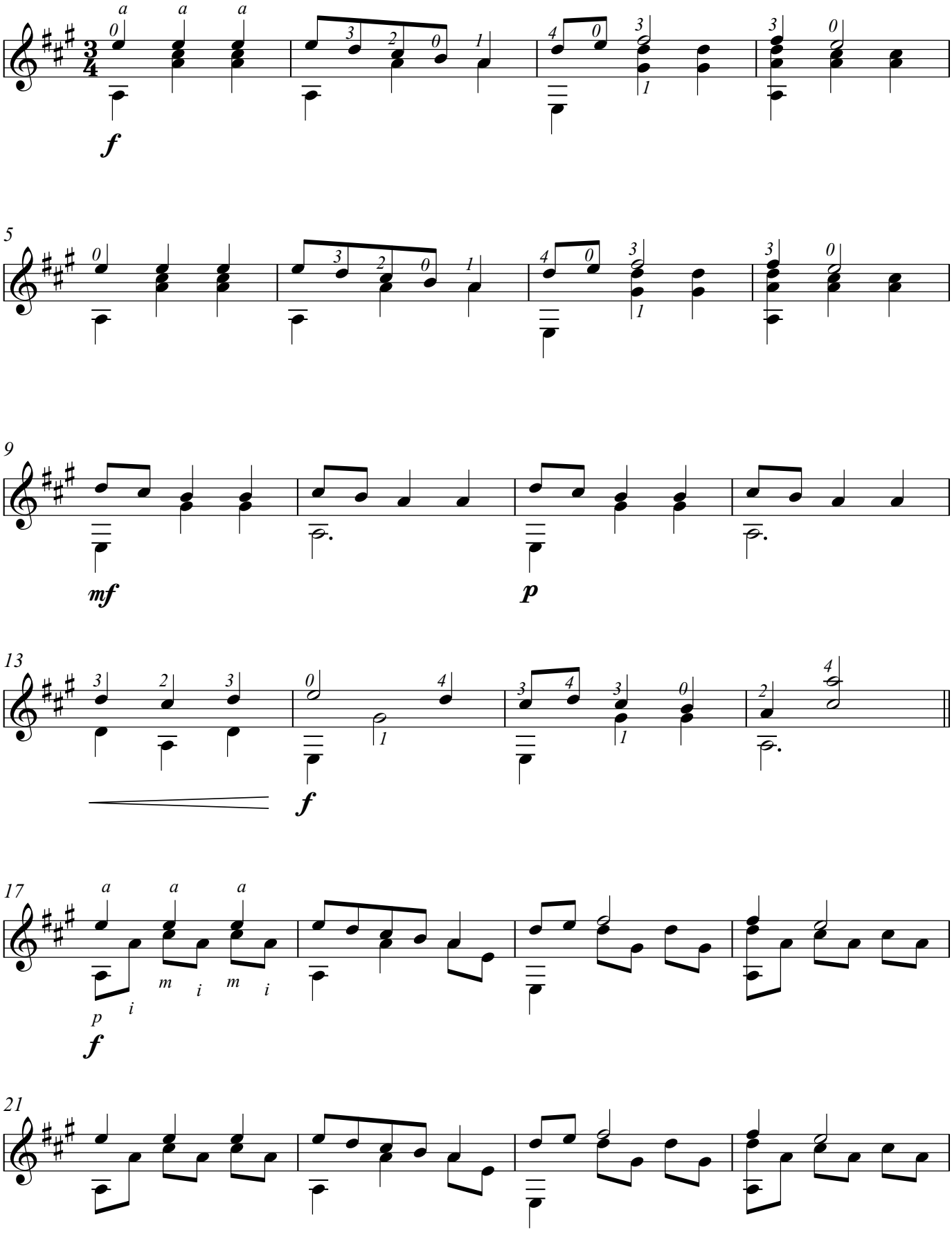

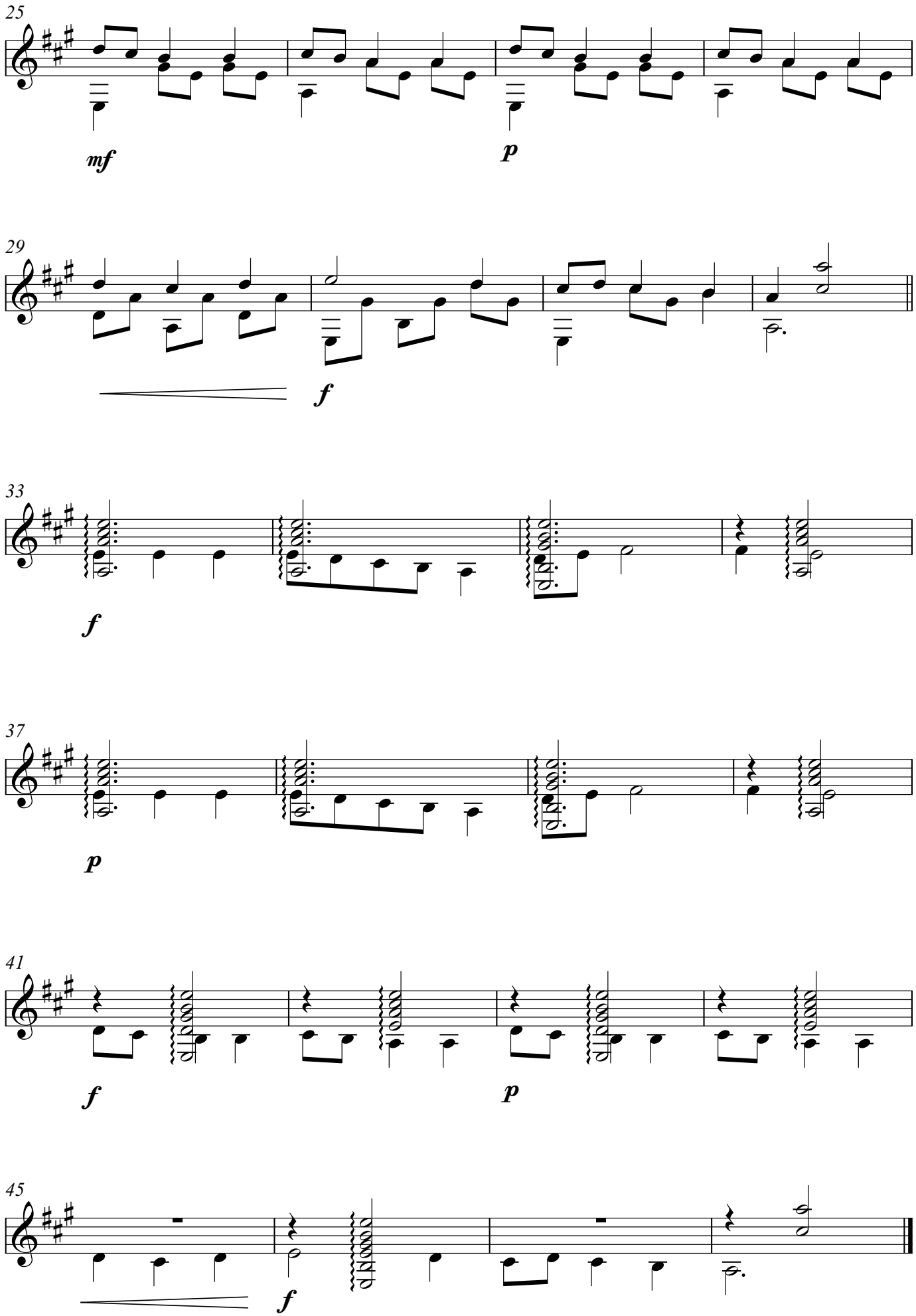
25
mf
p
29
f
33
f
37
p
41
f
p
45
f

Ой, чий то кінь стоїть

Українська народна пісня

перекл. К. Прокопчук

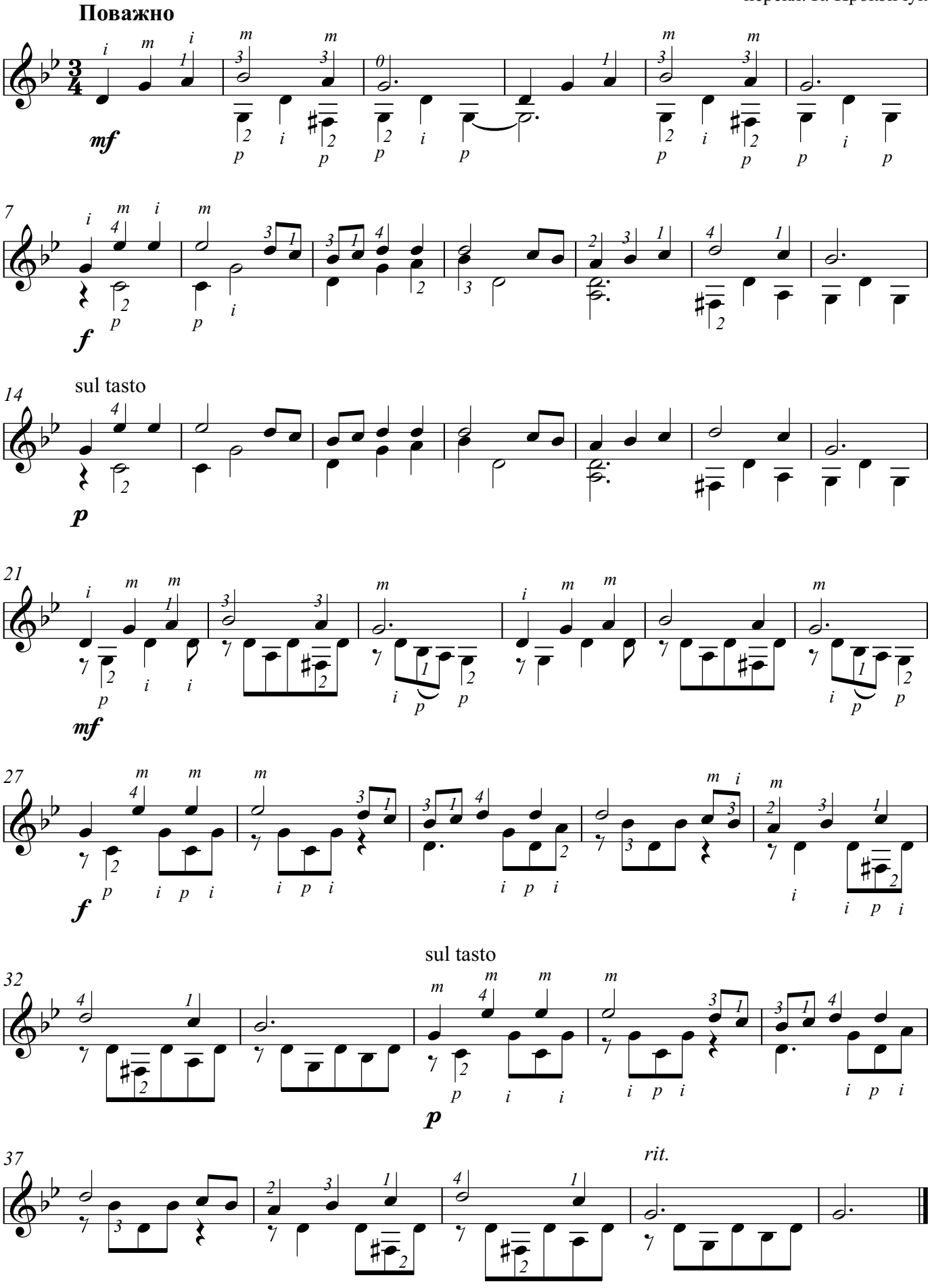

Взяв би я бандуру

Українська народна пісня

перекл. К. Прокопчук

Помірно

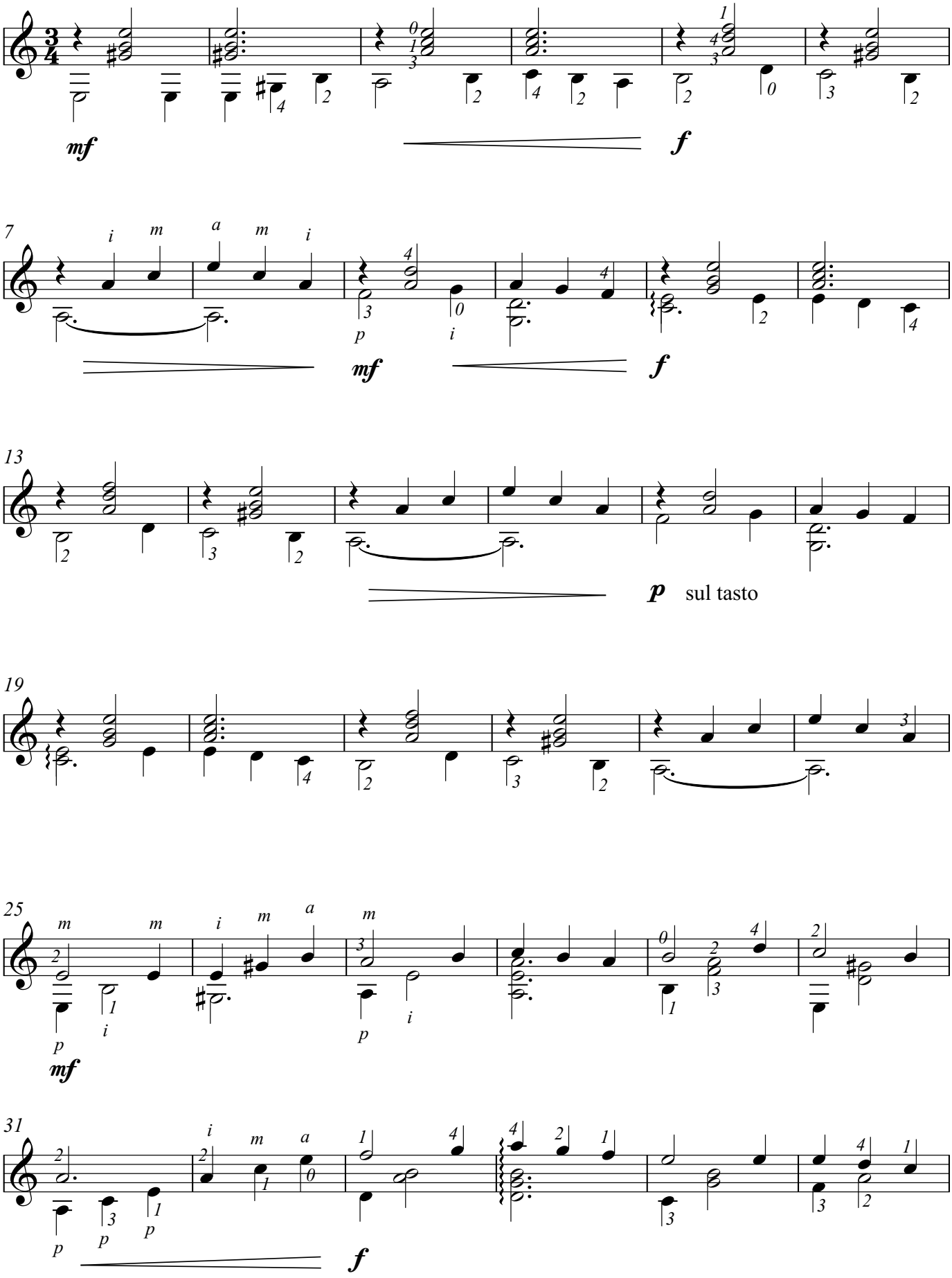

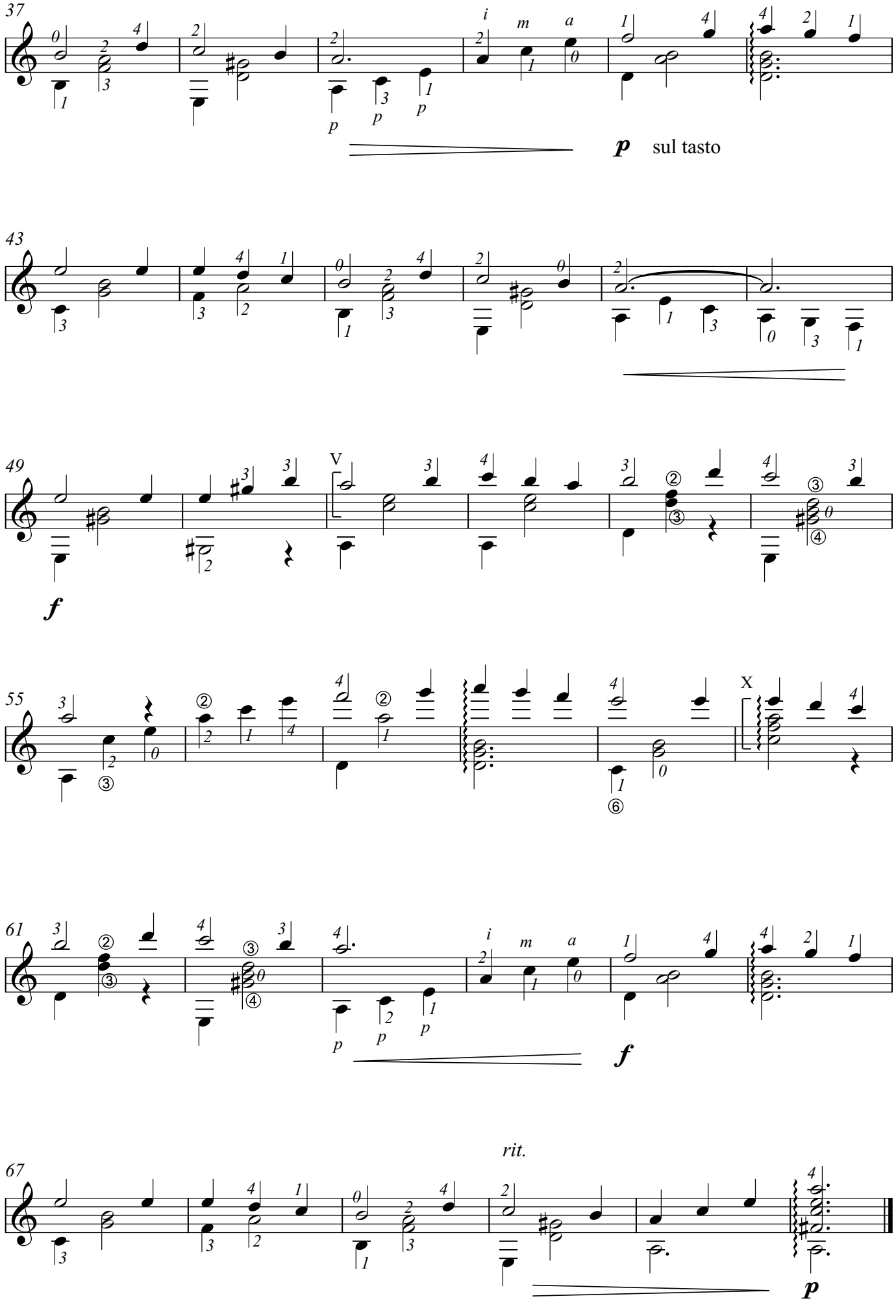
37
i
m
a
p
p
p
p sul tasto
43
49
V
f
55
X
61
i
m
a
p
p
p
f
67
rit.
p

Ой, у вишневому садочку

Українська народна пісня

перекл. К. Прокопчук

Швидко

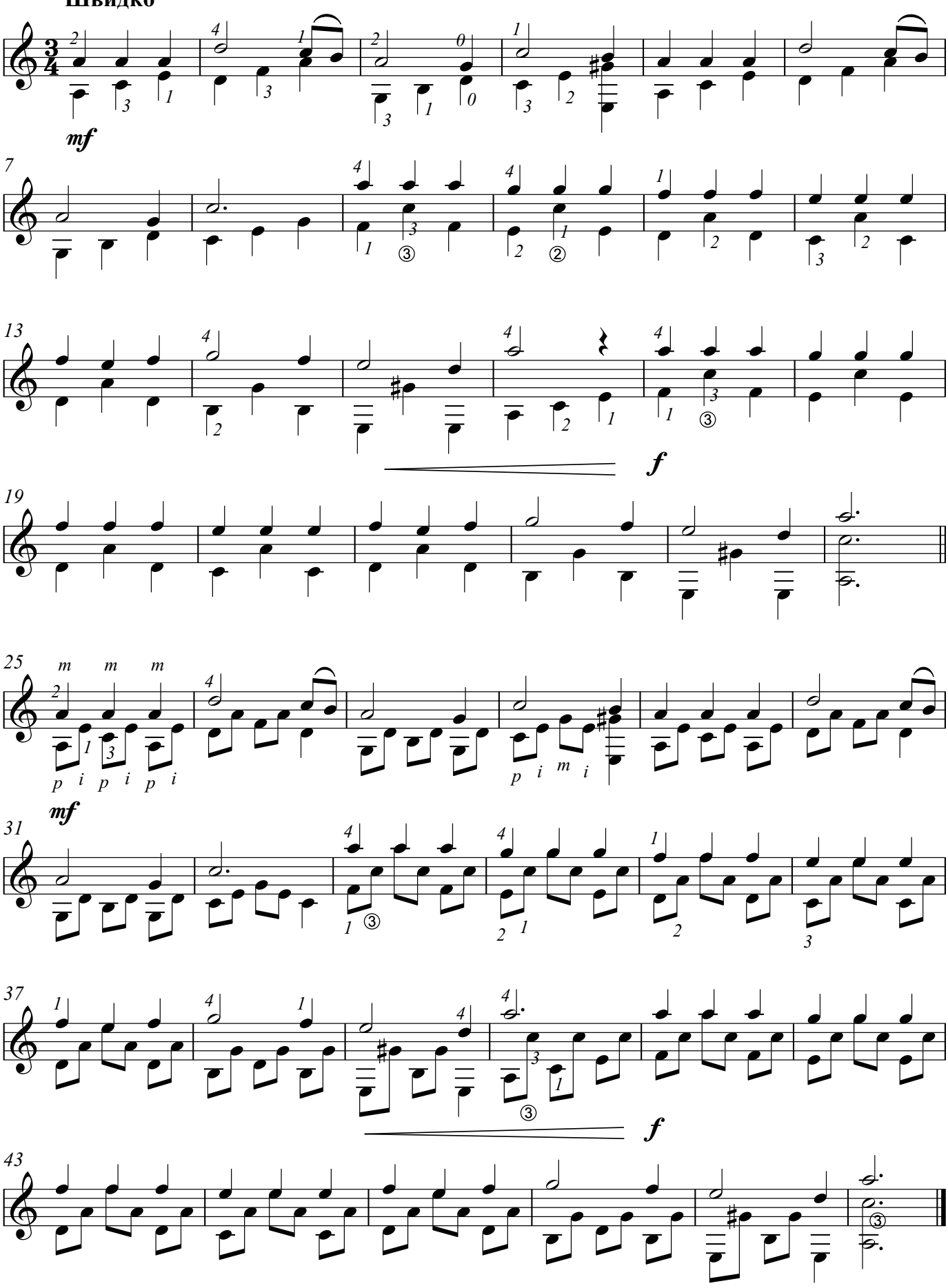

Шуміла ліщина

Українська народна пісня

обр. М. Скорик
перекл. К. Прокопчук

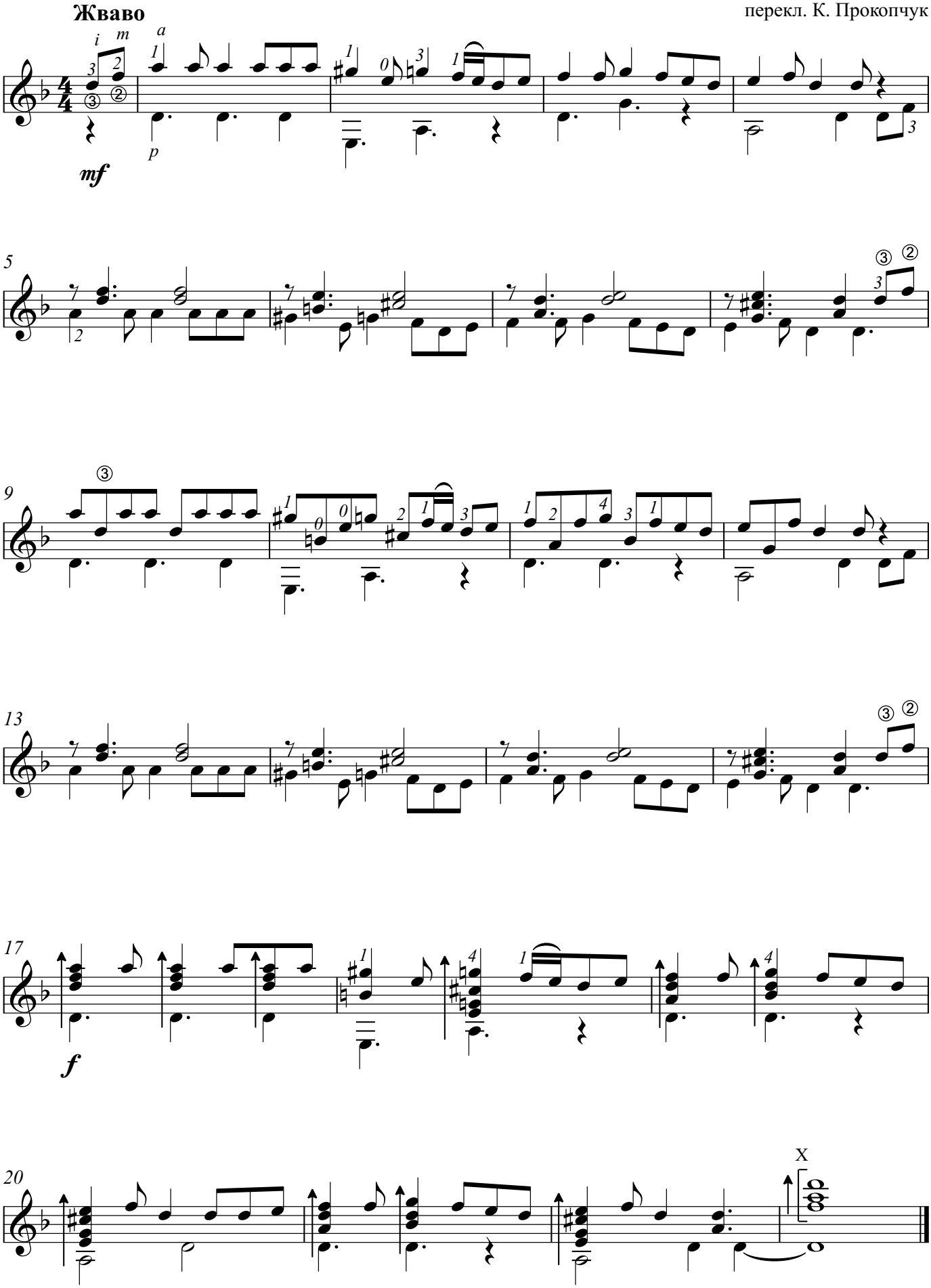

Дударик

Українська народна пісня

обр. М. Леонтович
перекл. К. Прокопчук

Помірно

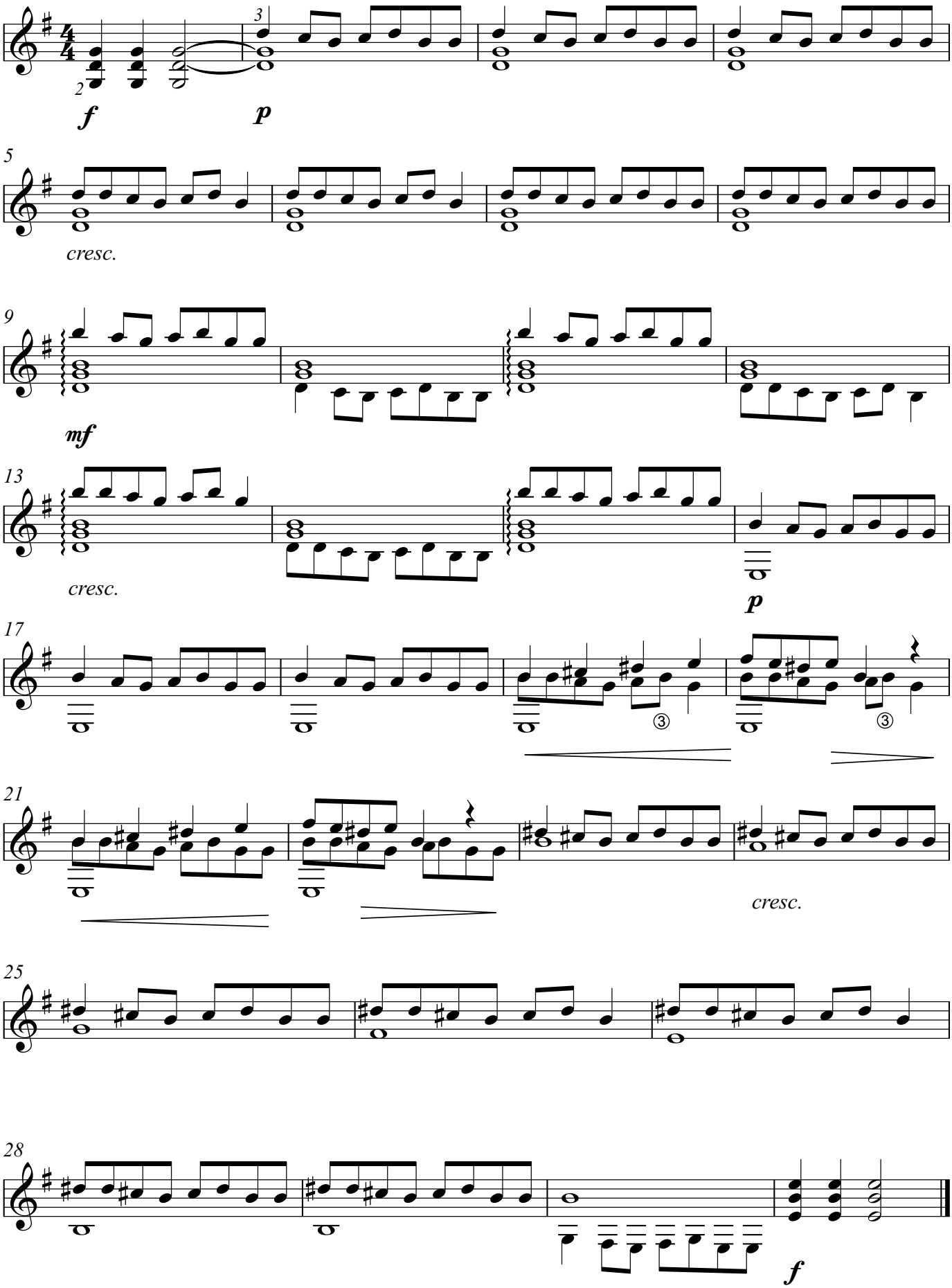

Щедрик

Українська народна пісня

⑥ — Ре

обр. М. Леонтович
перекл. К. Прокопчук

Швидко

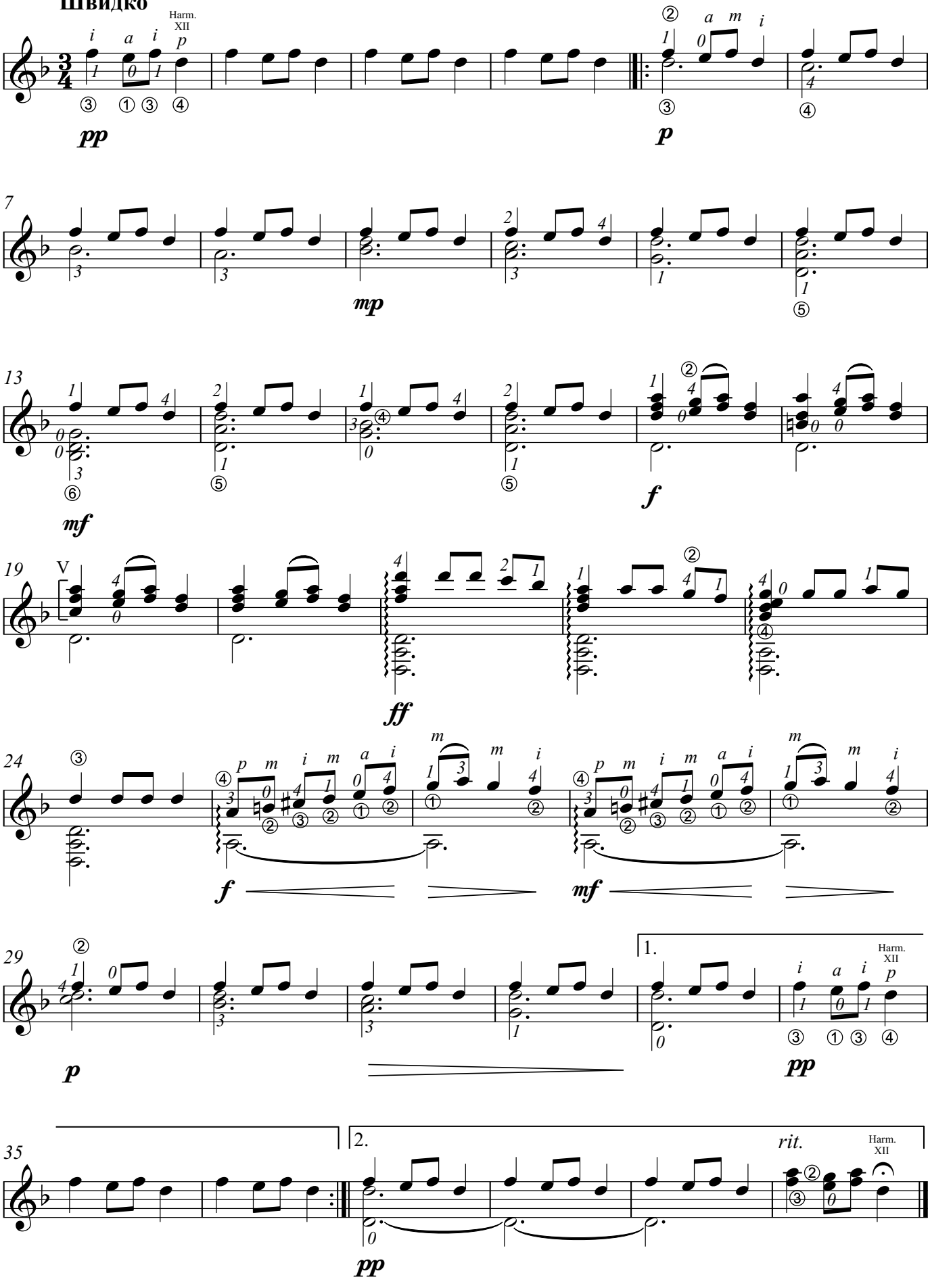

Розпрягайте, хлопці, коней

Українська народна пісня

перекл. К. Прокопчук

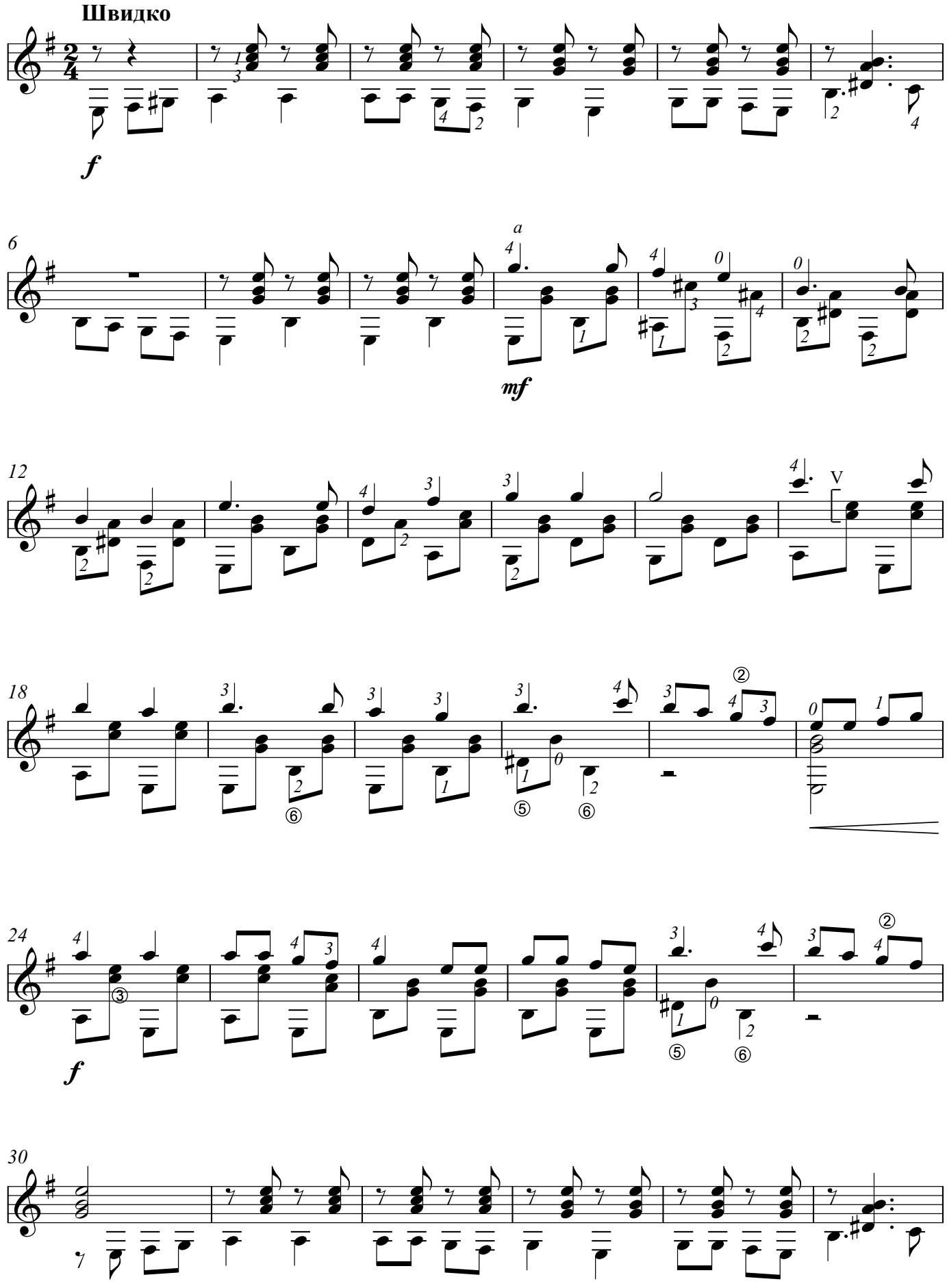

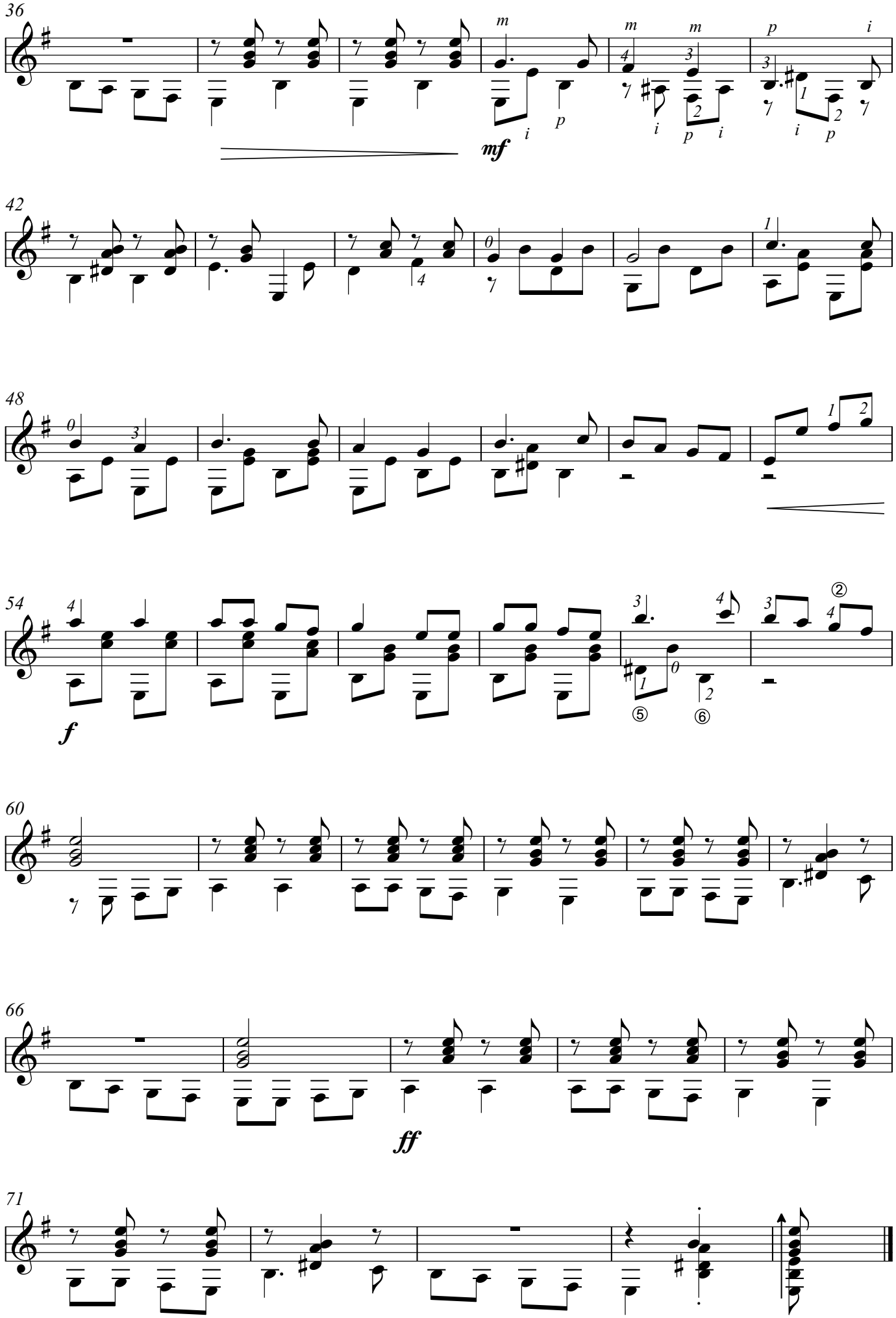
36
mf
42
48
54
f
60
66
ff
71

Запорізький марш

Є. Адамцевич
перекл. К. Прокопчук

Ходою

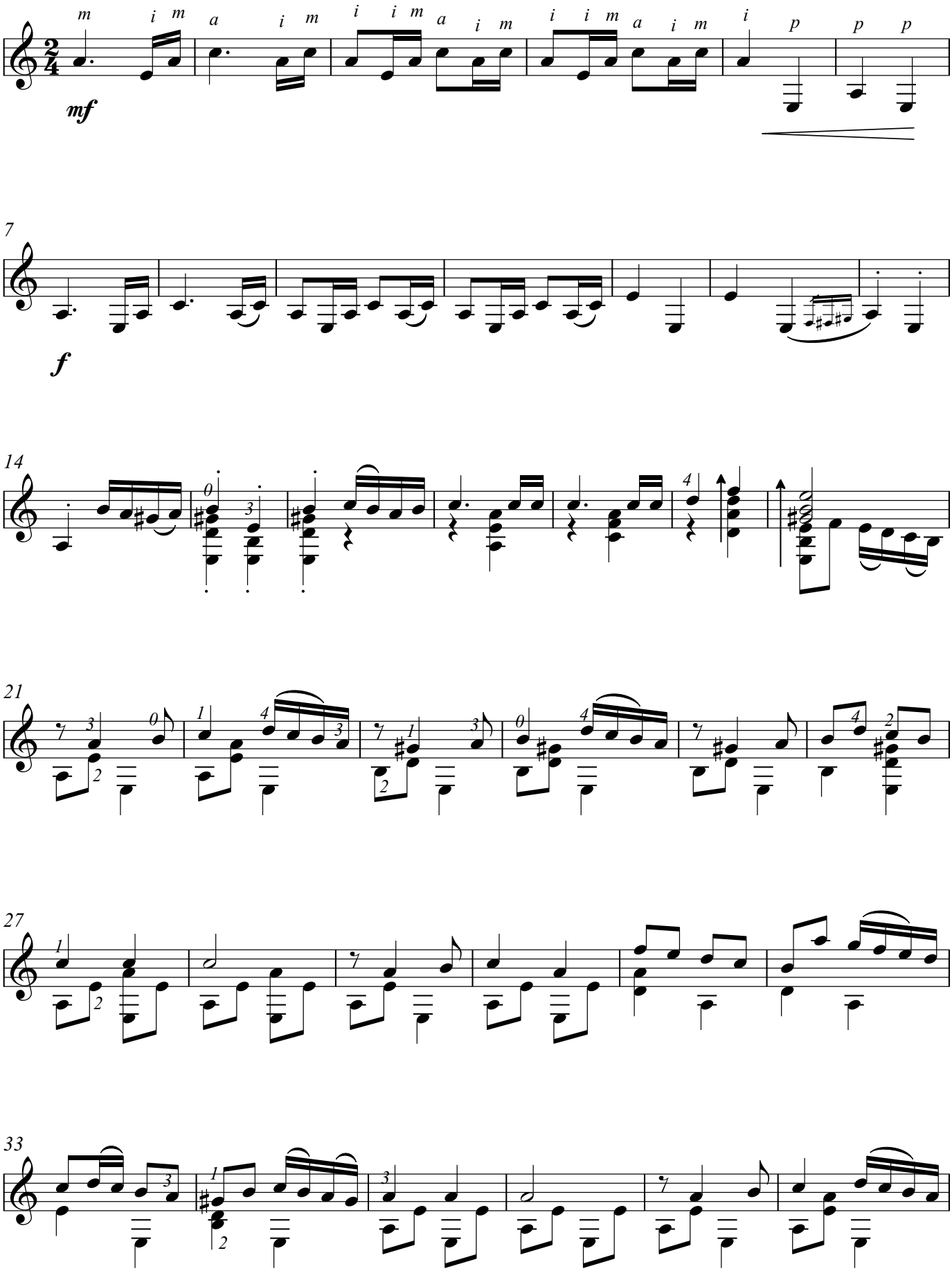

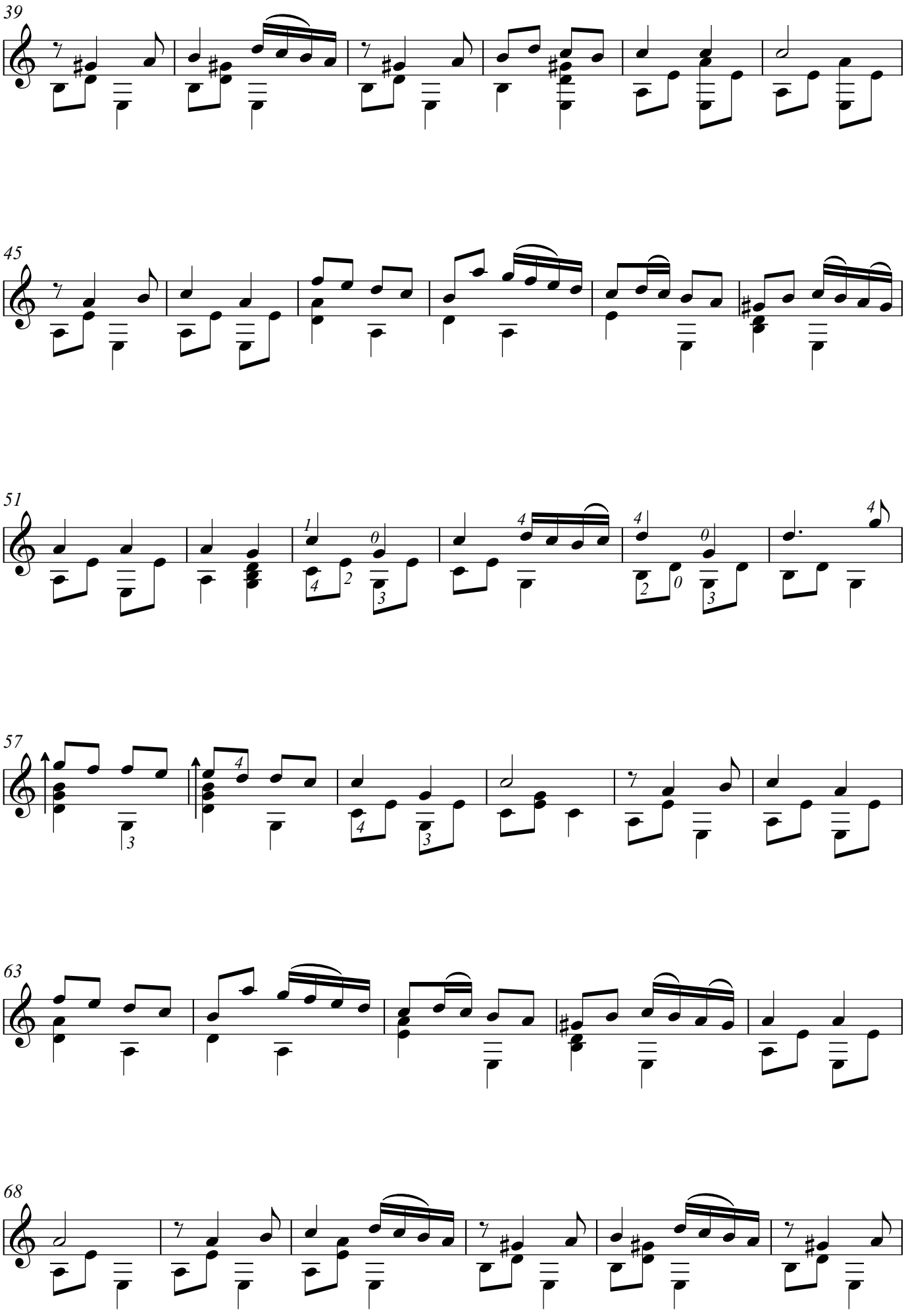
39
45
51
57
63
68

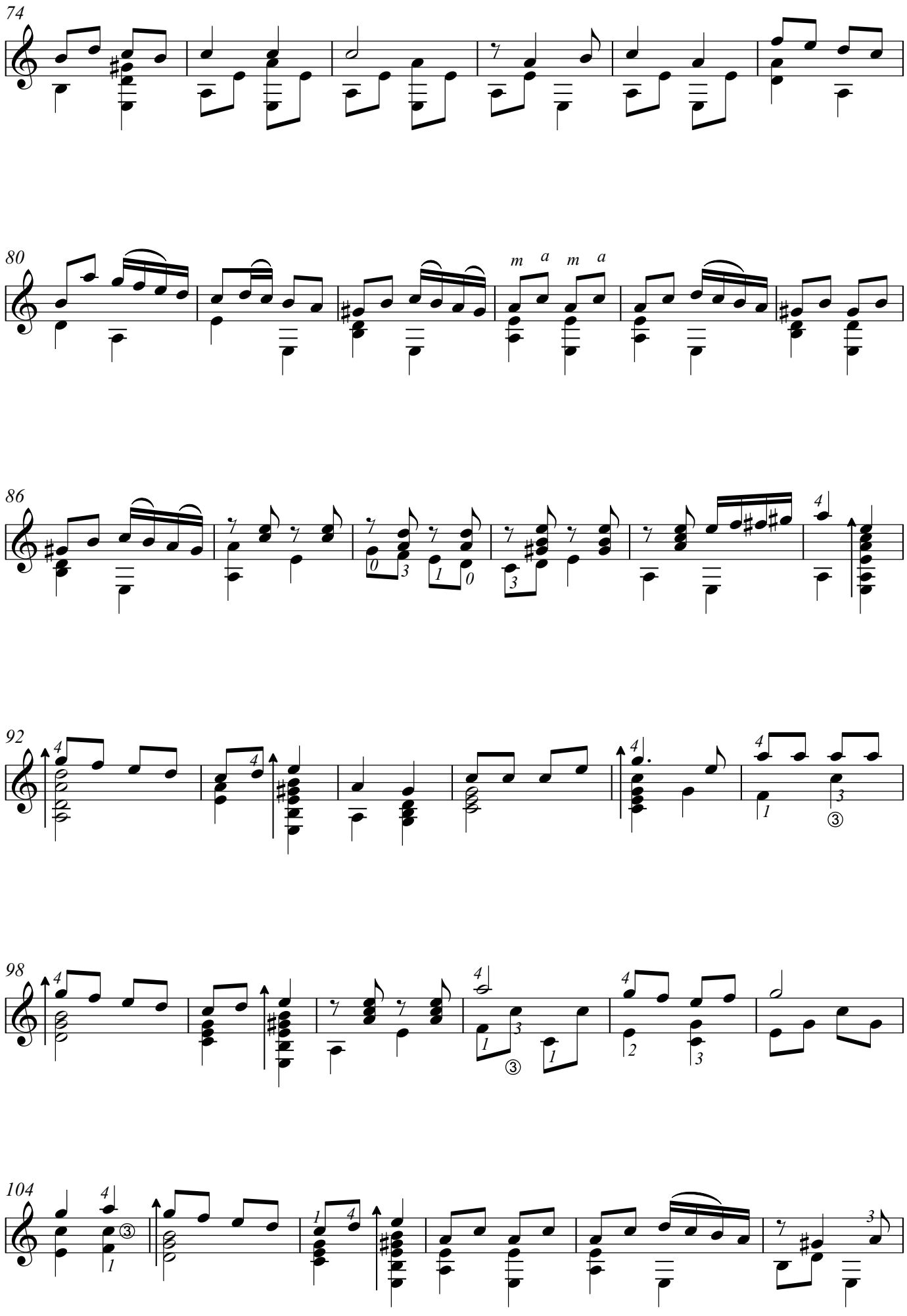
74
80
m a m a
86
92
98
104

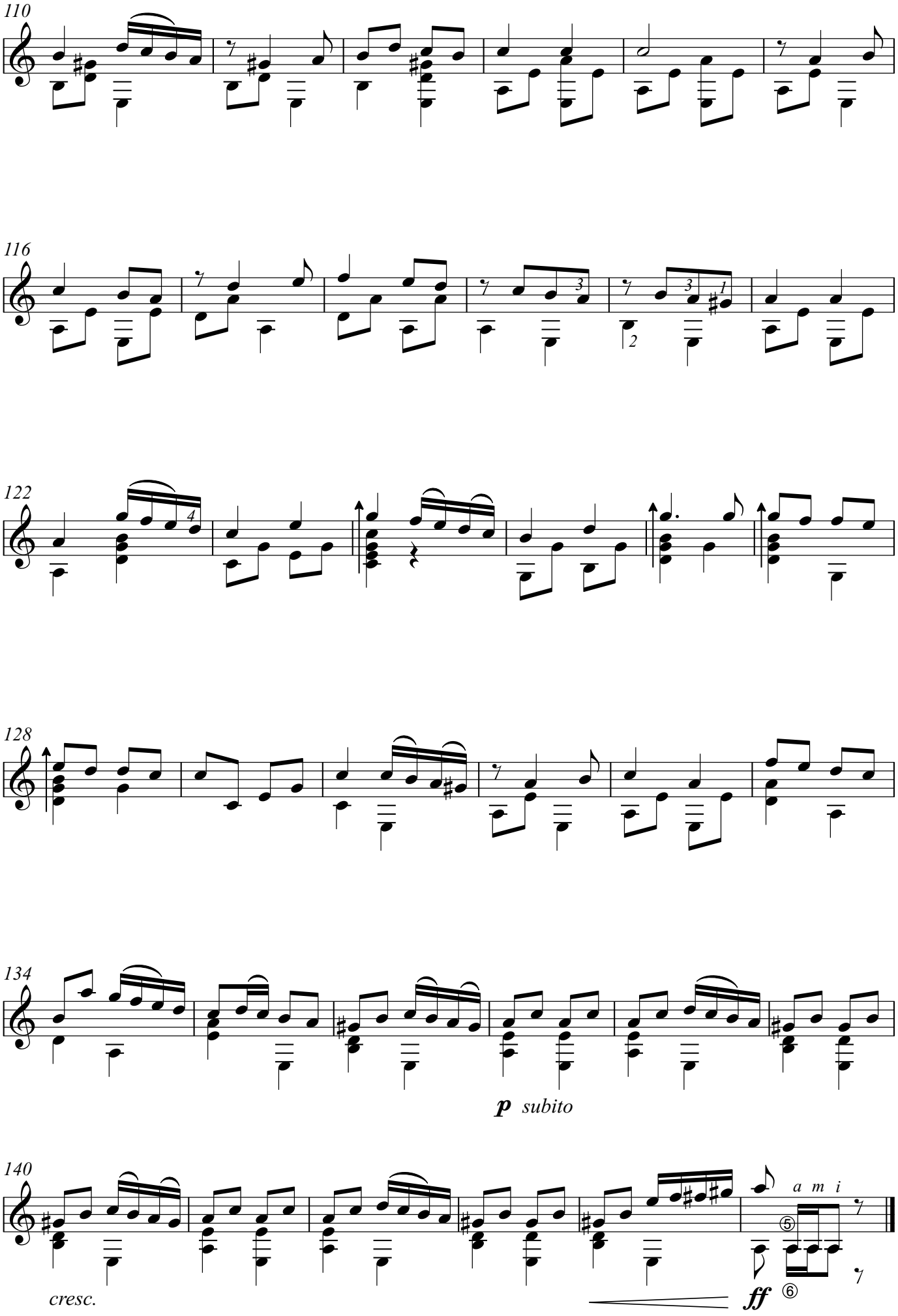
110
116
122
128
134
p subito
140
a m i
cresc.
ff

Варіації

на тему української пісні "Чорнії брови"

К. Прокопчук

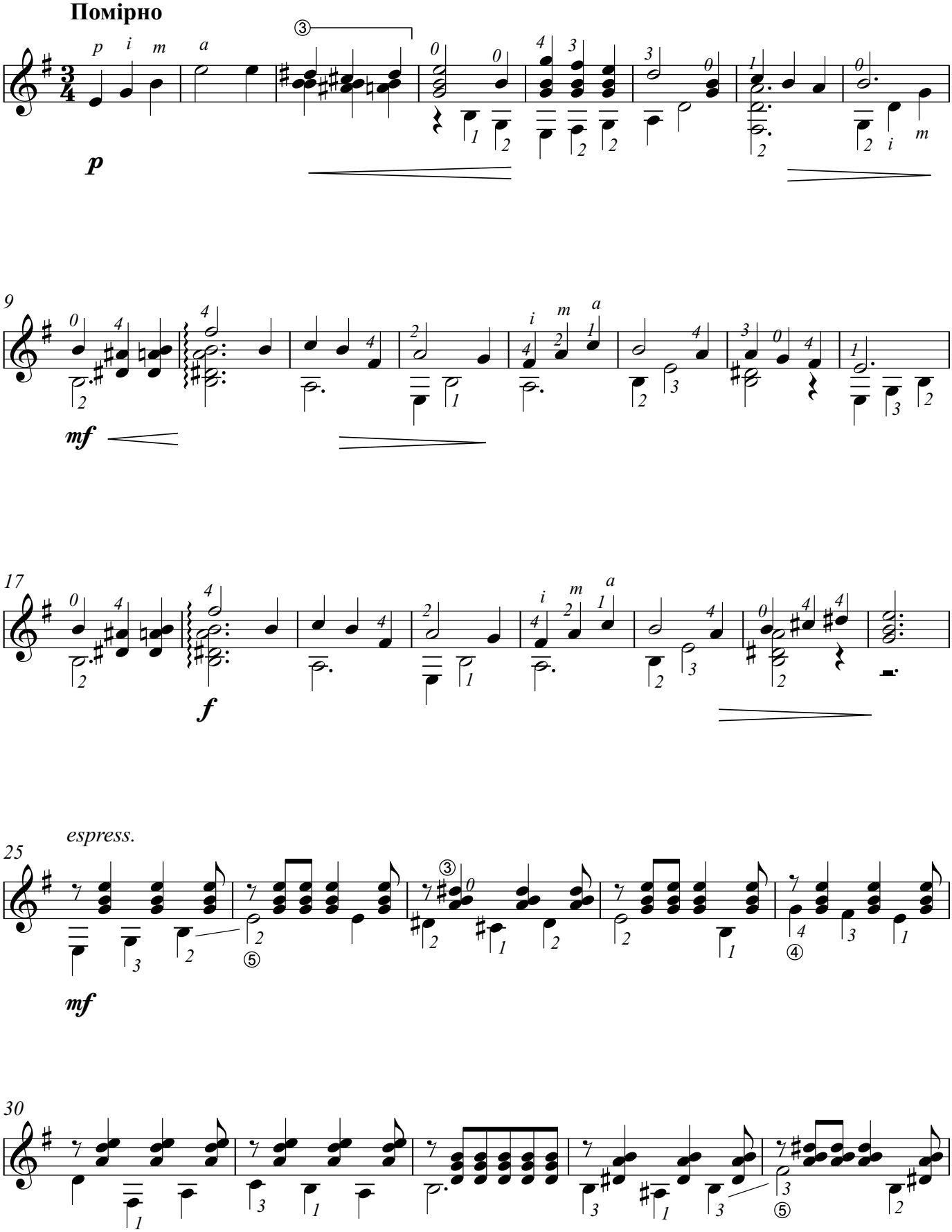

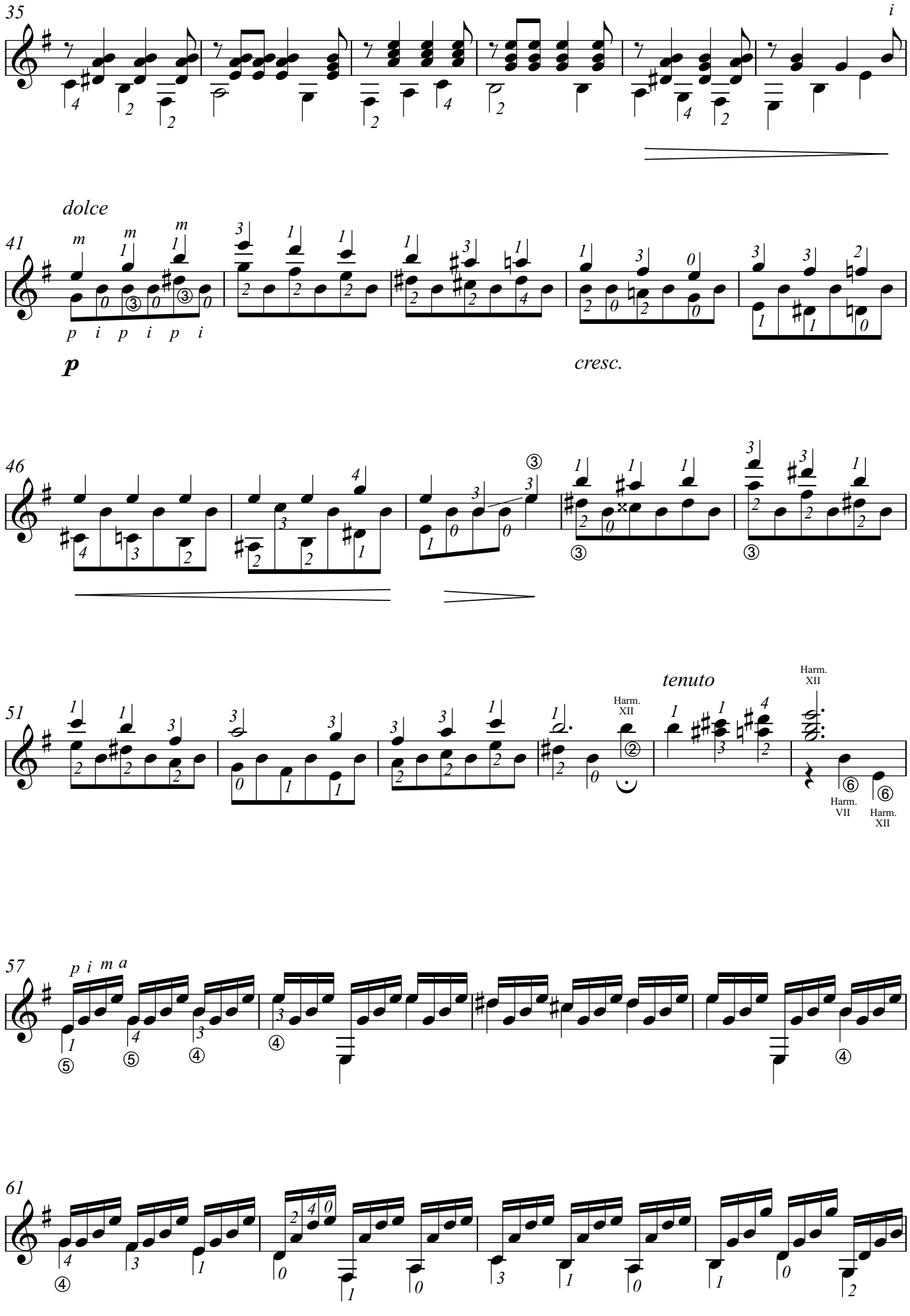
35
i
dolce
41
m
p i p i p i
p
cresc.
46
51
tenuto
Harm. XII
Harm. VII
Harm. XII
57
p i m a
61

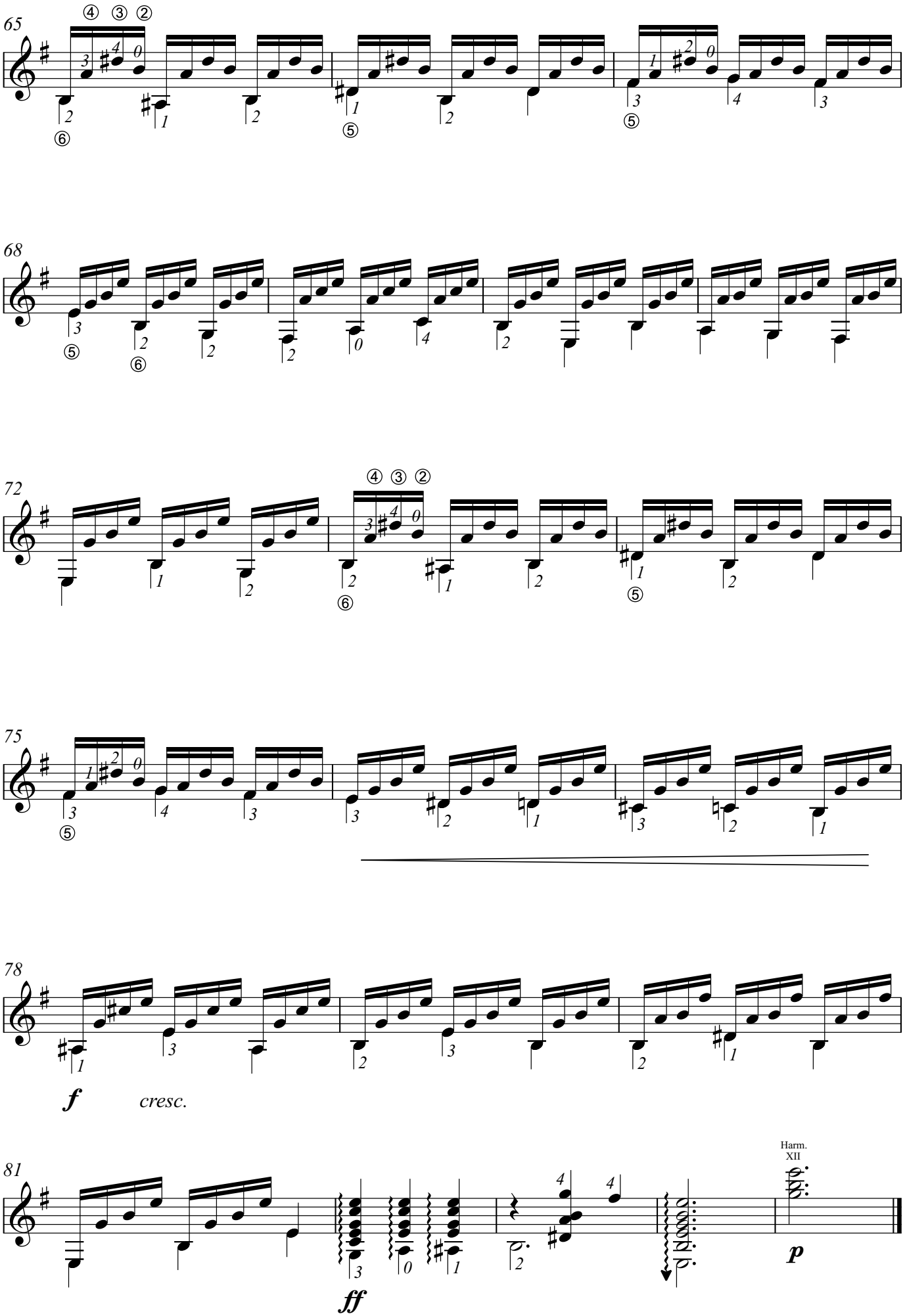
65
68
72
75
78
f
cresc.
81
ff
Harm.
XII
p

Варіації

на тему української пісні "Їхав козак за Дунай"

К. Прокопчук

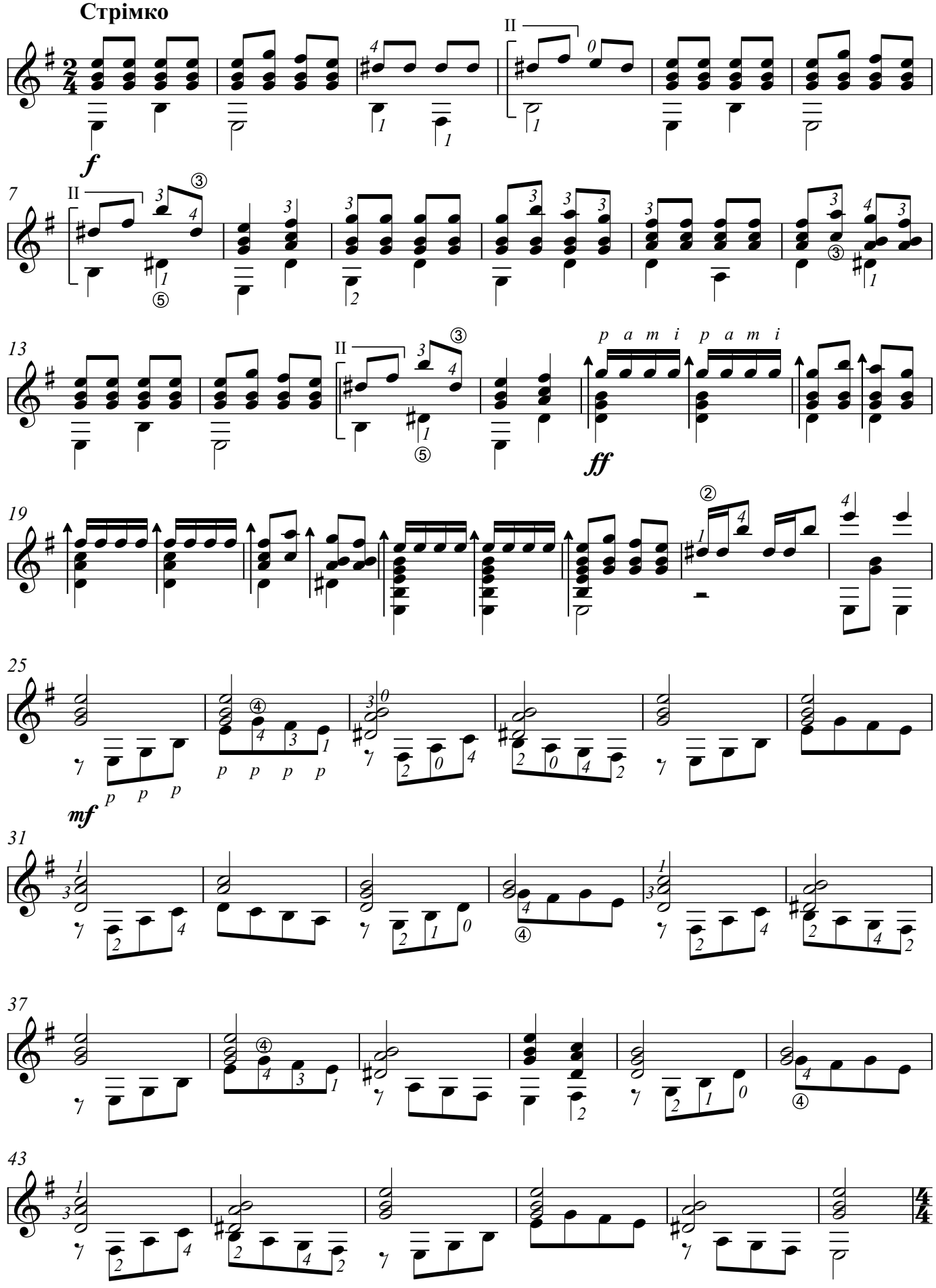

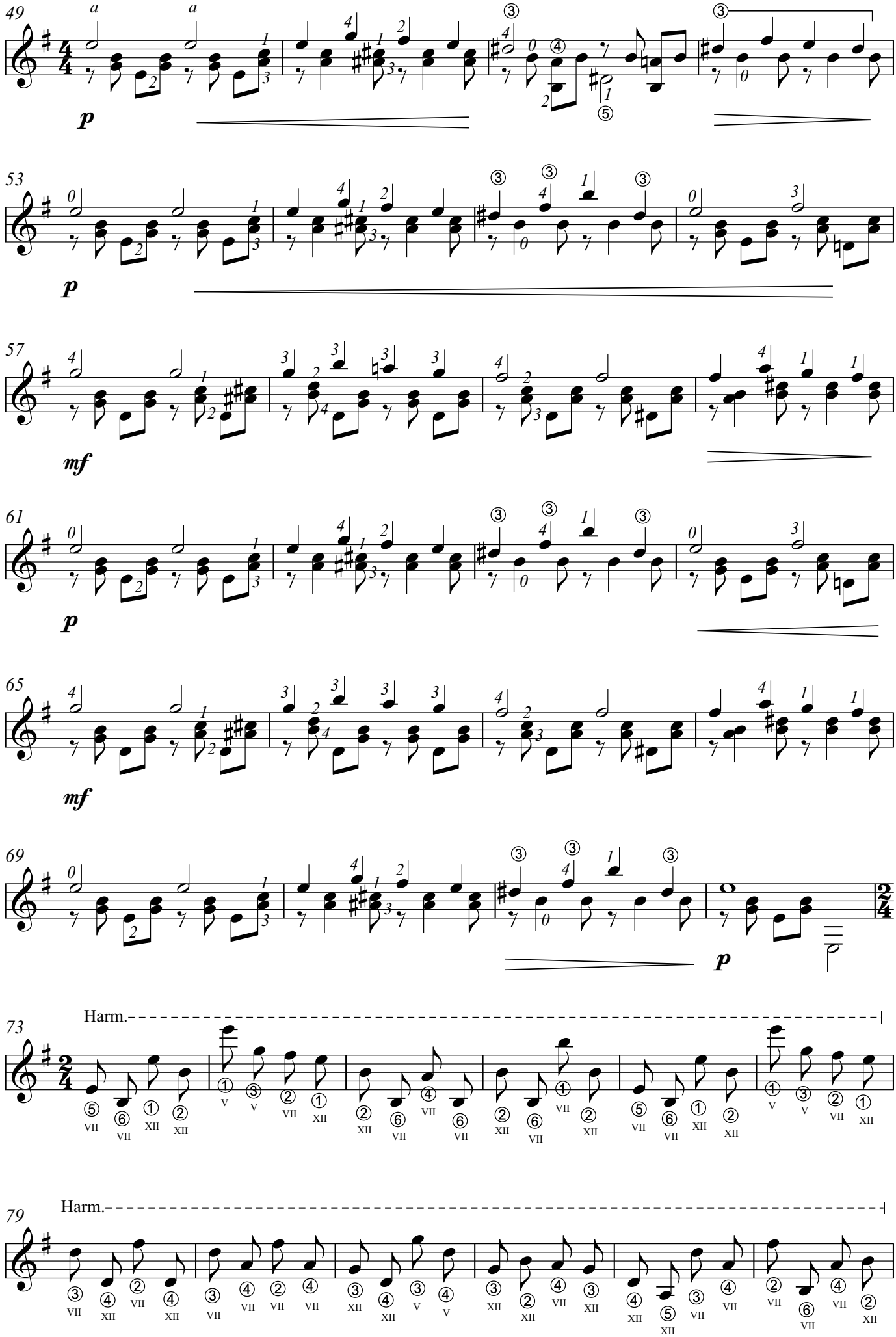
49
53
57
61
65
69
73
79
Harm.
Harm.

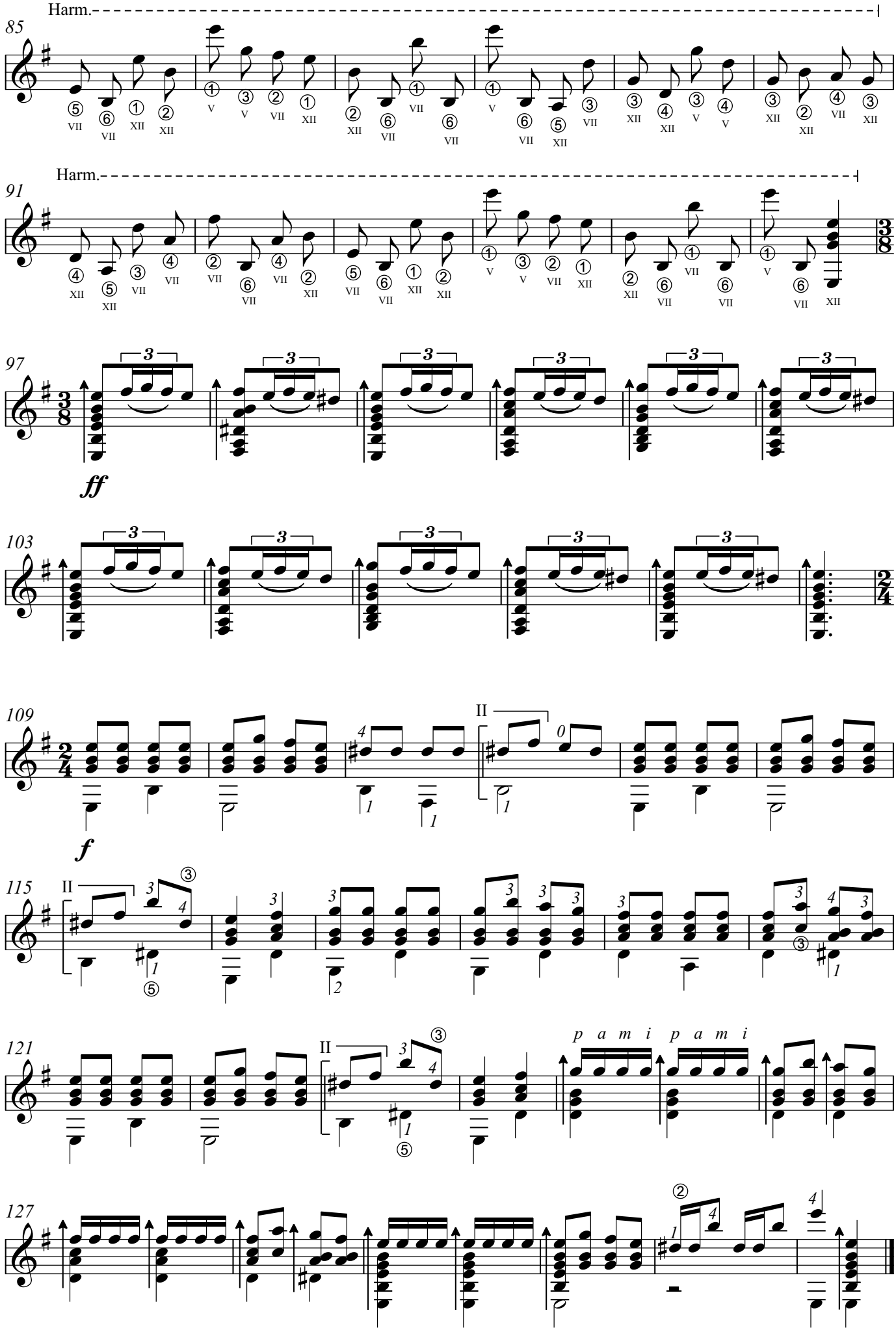
Harm.
85
Harm.
91
97
ff
103
109
f
115
II
121
II
p a m i p a m i
127

Зміст

Методичні рекомендації…….. 3

1. **«Диби-диби»** українська народна пісня…….. 6
2. **«Два веселі гуси»** українська народна пісня…….. 7
3. **«Іди, іди, дощику»** українська народна пісня…… 8
4. **«Подоляночка»** українська народна пісня……. 9
5. **«Ой, за гаєм, гаєм»** українська народна пісня……...10
6. **«Дівка в сінях стояла»** українська народна пісня…….11
7. **«І шумить, і гуде»** українська народна пісня……..…12
8. **«Гімн України»** М. Вербицький……13
9. **«Ніч яка місячна»** М. Лисенко……..14
10. **«Вечір на дворі»** українська народна пісня……...….15
11. **«Місяць на небі»** українська народна пісня……..….16
12. **«Ой, зелене жито»** українська народна пісня……17
13. **«Реве та стогне Дніпр широкий»** Д. Крижанівський……..18
14. **«Ой, у гаю при Дунаю»** українська народна пісня……...19
15. **«Цвіте терен»** українська народна пісня ……...21
16. **«Ой, у вишневому саду»** українська народна пісня……..22
17. **«Ой, у лузі червона калина»** українська народна пісня……...23
18. **«Київський вальс»** П. Майборода……25
19. **«Пісня про рушник»** П. Майборода…….…….26
20. **«Женчичок-бренчичок»** українська народна пісня……..28
21. **«Ой, чий то кінь стоїть»** українська народна пісня…….....30
22. **«Взяв би я бандуру»** українська народна пісня…….31
23. **«Ой, у вишневому садочку»** українська народна пісня……...…33
24. **«Шуміла ліщина»** українська народна пісня, обр. М. Скорик…….34
25. **«Дударик»** українська народна пісня, обр. М. Леонтович…….35
26. **«Щедрик»** українська народна пісня, обр. М. Леонтович…….36
27. **«Розпрягайте, хлопці, коней»** українська народна пісня…….37
28. **«Запорізький марш»** Є. Адамцевич…….…….39
29. **Варіації на тему української пісні «Чорнії брови»** К. Прокопчук……..43
30. **Варіації на тему української пісні «Їхав козак за Дунай»** К. Прокопчук..46